

Πανεπιστήμιο Πατρών

ΠΠΣ Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης Επιχειρήσεων

Τμήμα Διοίκησης Τουρισμού

Πτυχιακή εργασία

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ

Αικατερίνη Τασακοπούλου

ΑΜ:14809

Επιβλέπων καθηγητής

Κος Δημήτρης Ντόβας

Μεσολόγγι, Ιούνιος 2022

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Αικατερίνη Τασακοπούλου, 2022

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Allrightsreserved.

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Δυτικής Ελλάδας δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τους γονείς μου, για την οικονομική και ηθική τους υποστήριξη σε όλο το διάστημα των σπουδών μου.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Χρήμα

Το χρήμα είναι μια οικονομική μονάδα που λειτουργεί ως ένα αναγνωρισμένο μέσο συναλλαγής για συναλλακτικούς σκοπούς. Το χρήμα μπορεί να είναι: καθορισμένο από την αγορά, επίσημα εκδοθέν νόμιμο χρήμα ή επίσημο χρήμα, υποκατάστατα χρήματος και καταπιστευματικά μέσα καθώς και ηλεκτρονικά κρυπτονομίσματα.

Τράπεζα

Η τράπεζα είναι ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που έχει άδεια να λαμβάνει καταθέσεις και να χορηγεί δάνεια. Οι τράπεζες μπορούν επίσης να παρέχουν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, όπως διαχείριση περιουσίας, ανταλλαγή συναλλάγματος και οι θυρίδες. Υπάρχουν πολλά διαφορετικά είδη τραπεζών, συμπεριλαμβανομένων τραπεζών λιανικής, εμπορικών ή εταιρικών τραπεζών και επενδυτικών τραπεζών. Στις περισσότερες χώρες, οι τράπεζες ελέγχονται από την εθνική κυβέρνηση ή την κεντρική τράπεζα.

Κεντρική Τράπεζα

Κεντρική Τράπεζα ονομάζεται το εθνικό εκείνο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα το οποίο ασκεί έλεγχο πάνω σε βασικές πτυχές του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Αποτελεί την κύρια τράπεζα κάθε χώρας η οποία λειτουργεί ως τραπεζίτης του δημοσίου και των υπολοίπων τραπεζών, ελέγχει τη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος, έχει το δικαίωμα να εκδίδει καινούριο χρήμα και γενικά την ευθύνη της εφαρμογής της νομισματικής πολιτικής.

Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

Ένα χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι ένα σύνολο ιδρυμάτων, όπως τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρείες και χρηματιστήρια, που επιτρέπουν την ανταλλαγή κεφαλαίων. Το χρηματοπιστωτικό σύστημα περιλαμβάνει επίσης σύνολα κανόνων και πρακτικών που χρησιμοποιούν οι δανειολήπτες και οι δανειστές για να αποφασίσουν ποια έργα θα χρηματοδοτηθούν, ποιος χρηματοδοτεί τα έργα και τους όρους των οικονομικών συμφωνιών.

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) είναι η κεντρική τράπεζα που είναι υπεύθυνη για τη νομισματική πολιτική των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) που έχουν υιοθετήσει το νόμισμα ευρώ. Αυτή η νομισματική ένωση είναι γνωστή ως ευρωζώνη και περιλαμβάνει επί του παρόντος 19 χώρες. Πρωταρχικός στόχος της ΕΚΤ είναι η σταθερότητα των τιμών στη ζώνη του ευρώ.

Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών

Αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (Ε.Κ.Τ) και τις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες (Εθν.Κ.Τ) των κρατών μελών της Ε.Ε., είτε έχουν υιοθετήσει το νόμισμα του ευρώ είτε όχι. Στόχος είναι να διατηρηθεί η σταθερότητα των τιμών

Ευρωσύστημα

Ευρωσύστημα είναι το σύστημα Κεντρικών Τραπεζών της Ευρωζώνης. Αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα οποία έχουν νόμισμά τους το ευρώ, σε αντίθεση με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών, στο οποίο ανήκουν Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες από ολόκληρη την Ευρώπη.

Νομισματική Πολιτική

Η νομισματική πολιτική είναι το σύνολο ενεργειών που μπορούν να αναληφθούν από την κεντρική τράπεζα ενός κράτους για τον έλεγχο της συνολικής προσφοράς χρήματος και την επίτευξη βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης. Η νομισματική πολιτική μπορεί να ταξινομηθεί σε γενικές γραμμές είτε ως επεκτατική είτε ως συσταλτική. Μερικά από τα διαθέσιμα εργαλεία περιλαμβάνουν την αναθεώρηση των επιτοκίων προς τα πάνω ή προς τα κάτω και τον απευθείας δανεισμό μετρητών σε τράπεζες

Εποπτεία

Στόχος της εποπτείας είναι να υπάρχει σταθερότητα και εύρυθμη λειτουργία μέσα στο χρηματοπιστωτικό σύστημα καθώς και διαφάνεια στις διαδικασίες και τους όρους των συναλλαγών.

Κεφαλαιακή Επάρκεια και Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας

Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας είναι μια μέτρηση του διαθέσιμου κεφαλαίου μιας τράπεζας που εκφράζεται ως ποσοστό των σταθμισμένων πιστωτικών ανοιγμάτων μιας τράπεζας. Γνωστός και ως δείκτης σταθμισμένου ενεργητικού κεφαλαίου προς τον κίνδυνο, χρησιμοποιείται για την προστασία των καταθετών και την προώθηση της σταθερότητας και της αποτελεσματικότητας των χρηματοπιστωτικών συστημάτων σε όλο τον κόσμο.

Αγορά χρήματος / Χρηματαγορά

Η αγορά χρήματος αναφέρεται στη διαπραγμάτευση σε πολύ βραχυπρόθεσμες επενδύσεις χρέους. Σε επίπεδο χονδρικής, περιλαμβάνει συναλλαγές μεγάλου όγκου μεταξύ ιδρυμάτων και εμπόρων. Σε επίπεδο λιανικής, περιλαμβάνει αμοιβαία κεφάλαια χρηματαγοράς που αγοράζονται από μεμονωμένους επενδυτές και λογαριασμούς χρηματαγοράς που ανοίγονται από πελάτες τραπεζών. Σε όλες αυτές τις

περιπτώσεις, η αγορά χρήματος χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό ασφάλειας και σχετικά χαμηλά ποσοστά απόδοσης..

Κεφαλαιαγορά ή Αγορά Κεφαλαίου

Οι αγορές κεφαλαίων αναφέρονται στους τύπους όπου ανταλλάσσονται κεφάλαια μεταξύ των προμηθευτών κεφαλαίων και εκείνων που ζητούν κεφάλαια για χρήση. Οι πρωτογενείς κεφαλαιαγορές είναι εκεί όπου εκδίδονται και πωλούνται νέοι τίτλοι. Η δευτερογενής αγορά είναι όπου οι τίτλοι που έχουν εκδοθεί προηγουμένως διαπραγματεύονται μεταξύ επενδυτών. Οι πιο γνωστές κεφαλαιαγορές περιλαμβάνουν το χρηματιστήριο και τις αγορές ομολόγων.

ABSTRACT

The economy is the catalyst for shaping living conditions at all levels in order to contribute to the definition of the concept of historicity and the evolution of human civilization. We will carry out a simple, but not simplistic analysis in order to highlight one of the most basic mechanisms of the market, the banking system. The formation and evolution of banks is the result of specific mechanisms as well as specific institutional factors. Adequate explanation of these mechanisms is the main goal. At the same time, an effort will be made to show the importance of social institutions for the operation of banks in the context of the economy.

From time immemorial, people, in order to meet their needs with goods that they could not produce themselves, have engaged in the exchange, that is, in the exchange of things for the sake of things. This process, however, presented great difficulties in order to overcome them with the use of money, which divided the exchange into sale and purchase, that is, turned the exchanges into transactions. From a very early age in developed economies, such as ancient Athens, the state itself undertook the minting of coins, so that there was a fixed amount of gold or silver in each currency and assurance of the value of the currency. The island of Rhodes during its long period of prosperity was the absolute ambassador of the banking system of its time. Therefore, with the evolution of culture and the proliferation of human activities, banks emerged as companies with the main activity of intermediation in the money market, that is, where money is demanded and offered.

Commercial banks, also called credit institutions, accept cash deposits and at the same time grant cash in the form of loans. In general, commercial banks seek to maximize profits and at the same time minimize the risk they take. On the other hand, the Editorial

Bank or Central Bank is the one created by the state with the aim of intervening in the economy (monetary and credit policy). In our country, the Bank of Greece has this role. Money and the money market are extremely important factors in the functioning of the economy. The Central Bank has a decisive role in the operation of the money market and especially in the money supply. The bank's intervention in the money market is mainly done by determining the percentage of cash, open market policy and the discount rate.

In any case, the economy is not stagnant. Banks make the state a strong collective entity, which seeks to achieve and maintain economic prosperity and social balance.

Περιεχόμενα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	3
ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ	4
ABSTRACT.....	8
KEYWORDS	13
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	17
1.1 ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΑΝ ΤΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	17
1.2 ΑΜΕΣΗ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	18
1.3 ΕΙΔΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	20
1.4 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	22
1.5 Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΧΩΡΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ – Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ	24
1.6 ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ.....	26
1.7 ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ.....	27
1.8 Η ΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΕΚΑΕΤΙΩΝ ΤΟΥ 1980 ΚΑΙ 1990.....	28
1.9 Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ 2007.....	29
1.10 ΑΙΤΙΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο : Η ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	32
2.1 ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ.....	32
2.2 CONCORDAT.....	33
2.3 ΒΑΣΙΛΕΙΑ I.....	34
2.4 ΒΑΣΙΛΕΙΑ II: ΤΟ ΝΕΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	36
2.5 ΒΑΣΙΛΕΙΑ III: ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ 2007- 2009...38	
2.6 ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΑΡΜΟΔΙΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ.....	43
3.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	43
3.2 ΠΟΙΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ.....	44
3.3 ΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ.....	47
3.4 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ 1	47
3.5 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ 2	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : Η ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΤΗΝ ΥΦΗΛΙΟ.....	50
4.1 Η ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΣΤΙΣ ΗΠΑ.....	50
4.2 Η ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΕΙΡΗΝΙΚΟ.....	52

4.3 Η ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗΣ	54
4.4 Η ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	55
5.1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	57
5.2 ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	57
5.3 Η ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.....	60
5.4 ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ALPHA BANK.....	61
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	64
Βιβλιογραφία	69

KEYWORDS

Money

Money is an economic unit that functions as a recognized means of trading purposes.

Money can be: market – defined, legally issued or official money, substitutes and trusts as well as electronic cryptocurrencies.

Bank

A bank is financial institution licensed to take deposits and lend. Banks also provide financial services such as asset management, currency exchange and safe deposit boxes.

There are many different types of banks, including retail, commercial or corporate banks and investment banks. In most countries, banks are controlled by the national government or the central bank.

Central Bank

The Central Bank is the national financial institution that exerts control over key aspects of the financial system. It is the main bank of each country which acts as a banker of the state and the other banks, controls the operation of the banking system, has the right to issue new money and generally the responsibility for the implementation of monetary policy.

Banking System/ Financial System

The banking system is a set of institution, such as banks insurance, companies and stock exchanges, that allow the exchange of funds. The financial system also includes a set

of rules and practices used by borrowers and lenders to decide which project will be financed, who finances the projects and the term of the financial agreements.

European Central Bank

The European Central Bank (ECB) is the central bank responsible for the monetary policy of the European Union (EU) member states that have adopted the euro currency. This monetary union is known as the Eurozone and currently includes 19 countries. The ECB's primary objective is price stability in the euro area.

European System of Central Banks

It consists of the European Central Bank (ECB) and the National Central Banks (NCB's) of the EU Member States, whether they have adopted the euro currency. The aim is to maintain price stability.

Eurosystem

Eurosystem is the system of Central Banks of the Eurozone. It consists of the European Central Bank and the national central banks of the Member States of the European Union whose currency is the euro, in contrast to the European System of Central Banks, which owns National Central Banks from all over Europe.

Monetary Policy

Monetary policy is the set of actions that can be taken by a State's Central Bank to control the overall money supply and to achieve sustainable economic growth. Monetary policy can be broadly available, include raising interest rates up and down and lending cash directly to banks.

Supervision

The goal of supervision is to have stability and smooth operation within the financial system as well as transparency in the procedures and condition of transactions.

Capital Adequacy and Capital Adequacy Ratio

A Capital Adequacy Ratio is a measure of bank's available capital expressed as a percentage of a bank's weighted credit exposures. Also known as a risk – weighted asset – to – equity ratio it is used to protect depositor and promote the stability and efficiency of financial systems around the world.

Money market

Money market refers to trading in very short – term debt investments. At the wholesale level, it involves large volumes of transaction between institutions and traders. At the retail level, it includes money market funds purchased by individual investors and money market accountants opened by bank customers. In all these cases, the money market relatively low rates of return.

Capital Market

Capital Market refer to places where funds are exchanged between fund suppliers and those seeking funds for use. Primary Capital market are where new securities are issued and sold. The secondary market is where previously issued securities are traded between investors. The most well – known capital markets include the stock market and bond markets.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι τράπεζες αποτελούν ιδρύματα που έχουν σκοπό να εξυπηρετούν χρηματοοικονομικές ανάγκες των πελατών τους. Τέτοιες ανάγκες είναι η αποταμίευση χρημάτων όταν υπάρχει πληθώρα αποταμιευτικών πόρων από τα φυσικά πρόσωπα ή τις επιχειρήσεις, αλλά και ο δανεισμός όταν υπάρχει έλλειψη οικονομικών πόρων. Εξαρτώνται από τις τράπεζες όχι μόνο τα άτομα, σε προσωπικό ή οικογενειακό επίπεδο, αλλά και σε επίπεδο επιχειρήσεων ακόμα και σε επίπεδο κυβερνήσεων (ως γνωστό μπορεί να υπάρχει λογαριασμός σε κάποιο κόμμα ή να γίνεται δανεισμός στην κυβέρνηση). Οι τράπεζες επιτρέπουν τη λειτουργία των χρηματοπιστωτικών αγορών, προωθώντας έτσι την οικονομική δραστηριότητα και την ομαλή λειτουργία της. Λόγω της παγκοσμιοποίησης της αγοράς, το χρηματοπιστωτικό σύστημα λειτουργεί σαν κύκλωμα. Εάν ο αγωγός αποτύχει, θα επηρεαστεί ολόκληρο το σύνολο. Η πτώχευση μιας τράπεζας μπορεί να προκαλέσει δυσπιστία στο τραπεζικό σύστημα και να θέσει έτσι σε κίνδυνο την ακεραιότητά του. Φαίνεται, λοιπόν, ότι οι τράπεζες μπορούν από λάθος χειρισμούς να μετατραπούν από υγιή ιδρύματα σε προβληματικά ιδρύματα και να επηρεάσουν ολόκληρη την οικονομία.

Αυτό είναι γνωστό ως domino effect και αφορά τον λεγόμενο συστημικό κίνδυνο. Όπως ακριβώς είναι η λειτουργία των ντόμινο, κατά την οποία το ένα “τουβλάκι” ρίχνει με τη σειρά του το άλλο μέχρις ότου να πέσουν όλα, έτσι και η χρεωκοπία μιας τράπεζας μπορεί να οδηγήσει σε μαζική καταστροφή όλου του χρηματοοικονομικού συστήματος. Γνωρίζοντας ότι οι τράπεζες είναι ρυθμισμένες αυτό μπορεί να καθησυχάσει την αγορά και τους καταθέτες, μειώνοντας έτσι την πιθανότητα διαφόρων μορφών οικονομικών προβλημάτων. Οι μη επαγγελματίες καταθέτες δεν μπορούν να αξιολογήσουν την ασφάλεια και τη στιβαρότητα των τραπεζών. Δεν έχουν τη

δυνατότητα να λάβουν τις πληροφορίες που χρειάζεται και μπορεί να στερούνται επιπλέον τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με την αξιοπιστία και τη βιωσιμότητα του οργανισμού. Ως εκ τούτου, οι ρυθμιστικές αρχές προστατεύουν το δημόσιο συμφέρον παρακολουθώντας τακτικά την κατάσταση κινδύνου της τράπεζας και την εταιρική διακυβέρνηση και επιβάλλοντας κυρώσεις.

Από την πρώτη συμφωνία της Βασιλείας που ψηφίστηκε το 1988, η χρήση ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων (σταθμισμένου κινδύνου) αποτέλεσε σημαντικό εργαλείο τραπεζικής εποπτείας τα τελευταία 20 χρόνια. Συμπτωματικά, η εισαγωγή του πλαισίου της Βασιλείας II συνέπεσε με τα μέσα του 2007, κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, όταν σημειώθηκαν σε ολόκληρο τον κόσμο πάρα πολλές αστοχίες στην διοίκηση και λειτουργία των τραπεζών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

1.1 ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΑΝ ΤΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Οι παραδοσιακές εμπορικές τράπεζες είναι χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που δέχονται δημόσιες καταθέσεις και δημιουργούν πίστωση. Δεδομένου ότι οι τράπεζες είναι σημαντικές για την οικονομική σταθερότητα μιας χώρας, οι τράπεζες παντού ανά τον κόσμο έχουν υψηλές ρυθμίσεις. Οι περισσότερες χώρες έχουν καθιερώσει ένα σύστημα που ονομάζεται κλασματικά τραπεζικά αποθέματα, στο οποίο τα τρέχοντα περιουσιακά στοιχεία της τράπεζας είναι μόνο ένα μέρος των τρεχουσών υποχρεώσεων της. Εκτός από άλλους κανονισμούς ρευστότητας, οι τράπεζες είναι γενικά υποχρεωμένες να συμμορφώνονται με ένα σύνολο ελάχιστων απαιτήσεων κεφαλαίου βάσει του διεθνούς κεφαλαιακού προτύπου που ονομάζεται Συμφωνία της Βασιλείας.

1.2 ΑΜΕΣΗ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Όπως αναφέρεται στον Γκαλιάτσο (1994) μπορούμε να βρούμε δυο τύπους χρηματοπιστωτικών συστημάτων στην οικονομία:

- i) το χρηματοπιστωτικό σύστημα που χρηματοδοτεί την οικονομία κυρίως μέσω τραπεζών (τραπεζικό προσανατολισμένο χρηματοπιστωτικό σύστημα). Αυτή η κατηγορία εμφανίζεται κυρίως στη Γερμανία και την Ιαπωνία (τράπεζες).
- ii)) ο οικονομικός κύκλος πραγματοποιείται κυρίως μέσω του κεφαλαίου αγορά (με σκοπό την προσανατολισμένη στην αγορά χρηματοπιστωτικό σύστημα). Η δεύτερη κατηγορία εμφανίζεται στις πολιτείες των Ηνωμένων Πολιτειών και τη Μεγάλη Βρετανία (χρηματιστήρια).

Μια άλλη ταξινόμηση αναφέρεται στον διαχωρισμό των καναλιών χρηματοδότησης με βάση τα κριτήρια αμεσότητας του εμπόρου (Thomadakis and Xanthakis, 1990) και είναι η άμεση και η έμμεση χρηματοδότηση. Στην πρώτη κατηγορία υπάρχει άμεση διαπραγμάτευση ανάμεσα στις δυο μονάδες, ακόμα και αν μπορεί να υπάρξει διευκόλυνση από κάποιο τρίτο μέρος. Ένας θετικός παράγοντας της άμεσης χρηματοδότησης είναι ότι βελτιώνει την αποτελεσματικότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος και ελαττώνει ή εξαλείφει το έξοδο της διαμεσολάβησης, αφού οι δύο μονάδες συμπλέκονται άμεσα. Το μειονέκτημα αυτής της άμεσης χρηματοδότησης είναι ότι η ζήτηση για ελλειμματικές μονάδες πρέπει να είναι συνεπής με το αντίστοιχο πλεόνασμα για να διαπραγματεύεται.

Επομένως, οι περισσότερες από αυτές τις συναλλαγές περιλαμβάνουν κεφαλαιακές συναλλαγές μεγάλης κλίμακας και οι επενδυτές είναι μεγάλοι επαγγελματίες «συμμετέχοντες» στις χρηματοπιστωτικές αγορές, συχνά πρόκειται για θεσμικούς

επενδυτές που πραγματοποιούν συναλλαγές μεγάλης κλίμακας (Γεωργόπουλος, 2017).

Τέτοιες περιπτώσεις είναι οι εξής:

- i) **Ιδιωτική τοποθέτηση χρηματοοικονομικών απαιτήσεων:** Μια ζημιογόνος μονάδα πωλεί όλους τους τίτλους που εκδόθηκαν από αυτήν σε μία ή μια μικρή ομάδα επενδυτών. Η άμεση τοποθέτηση είναι απλή, γρήγορη και απαιτεί σχετικά λίγες νομικές διαδικασίες.
- ii) **Διαμεσολάβηση από επαγγελματίες όπως εμπόρους κινητών αξιών (εμπόρους) και χρηματιστές μεσιτών (μεσίτες).**
- iii) **Επενδυτική τραπεζική.** Η κύρια λειτουργία της επενδυτικής τραπεζικής είναι να μειώσει τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι ζημιογόνες μονάδες κατά την έκδοση νέων τίτλων.

Η τράπεζα αντασφαλίζει (αναλαμβάνει) πρόσφατα εκδομένα ομόλογα, αγοράζει όλα τα ομόλογα και στη συνέχεια τα πουλά σε επενδυτές. Σε αυτή την περίπτωση, ως αντασφαλιστική εταιρεία (ασφαλιστής), πραγματοποίησε κέρδος και πούλησε απαιτήσεις σε τιμή υψηλότερη από την τιμή αγοράς. Αυτό το κέρδος περιλαμβάνει αποζημίωση για τους κινδύνους που αναλαμβάνονται όταν τα ομόλογα δεν πωληθούν πλήρως ή όταν η προώθηση στο επενδυτικό κοινό καθυστερήσει. Εκτός από τους κινδύνους, οι αντασφαλιστικές εταιρείες παρέχουν επίσης άλλες υπηρεσίες, όπως χειροκίνητες συστάσεις, χρονοδιαγράμματα πωλήσεων και υπηρεσίες τιμολόγησης. Στην περίπτωση έμμεσης χρηματοδότησης μεταξύ ελλειμματικών και πλεονασματικών μονάδων, θα παρέμβουν χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Τέτοιου τύπου οργανισμοί είναι οι εμπορικές τράπεζες (commercial banks), οι τράπεζες αποταμιεύσεων (savings banks) αλλά και τα συνταξιοδοτικά ταμεία (pension funds).

1.3 ΕΙΔΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Εμπορικές τράπεζες (Commercial Banks). Η συγκεκριμένη επωνυμία τραπεζών χρησιμοποιείται για τη διάκριση των συμβατικών τραπεζών από τις επενδυτικές τράπεζες. Μετά τη Μεγάλη Ύφεση, το Κογκρέσο στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής απαιτούσε από τις τράπεζες να ασχολούνται εξ ολοκλήρου με τραπεζικές εργασίες, ενώ αντίστοιχος περιορισμός υπήρχε και για τις επενδυτικές τράπεζες, δηλαδή να ασχολούνται μόνο με δραστηριότητες της κεφαλαιαγοράς. Καθώς όμως αυτές οι δύο εργασίες δεν χρειάζεται πια να χωρίζονται, ορισμένοι κάνουν χρήση του όρου "εμπορική τράπεζα" όταν επιθυμούν να αναφερθούν σε τράπεζα ή μέρος μιας τράπεζας που χειρίζεται το αποταμιευτικό ή το δανειστικό κομμάτι.

Κοινοτική Τράπεζα: Ένα τοπικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που επιτρέπει στους υπαλλήλους να λαμβάνουν τοπικές αποφάσεις και να παρέχουν υπηρεσίες σε πελάτες και συνεργάτες.

Κοινοτική Τράπεζα Ανάπτυξης: Μια ρυθμιζόμενη τράπεζα που παρέχει χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και πίστωση σε μη εξυπηρετούμενες αγορές ή άτομα.

Τράπεζα Ανάπτυξης Γης: Η εξειδικευμένη τράπεζα που παρέχει μακροπρόθεσμα δάνεια ονομάζεται Τράπεζα Ανάπτυξης Γης. Η Land Development Bank (LDB) έχει μακρά ιστορία. Η πρώτη LDB ιδρύθηκε το 1920 στο Jhang, Punjab. Ο κύριος σκοπός της LDB είναι να προωθήσει την ανάπτυξη της γης και της γεωργίας και να αυξήσει την αγροτική παραγωγή. Η LDB παρέχει άμεσα μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση στα μέλη μέσω των καταστημάτων της.

Πιστωτικοί συνεταιρισμοί ή συνεταιριστικές τράπεζες. Πρόκειται για μη κερδοσκοπικούς συνεταιρισμούς που ανήκουν στο σύνολο των καταθετών τους και

προσφέρουν συνήθως ευνοϊκότερα επιτόκια από τις εμπορικές τράπεζες, οι οποίες είναι κερδοσκοπικές επιχειρήσεις. Γενικά, η ιδιότητα του μέλους περιορίζεται σε υπαλλήλους συγκεκριμένων εταιρειών, άτομα που διαβούν σε συγκεκριμένες περιοχές, μέλη συγκεκριμένων ενώσεων ή θρησκευτικών ομάδων και τα άμεσα μέλη της οικογένειάς τους.

Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο: Ταμιευτήριο που συνδέεται με το εθνικό ταχυδρομικό σύστημα.

Ιδιωτική Τράπεζα: Τράπεζα που διαχειρίζεται προσωπικά περιουσιακά στοιχεία υψηλής αξίας.

Ιστορικά, το άνοιγμα ενός λογαριασμού απαιτεί τουλάχιστον 1 εκατομμύριο δολάρια ΗΠΑ, αλλά προσφάτως, το φράγμα εισόδου σε πολλές ιδιωτικές τράπεζες έχει μειωθεί για ιδιώτες επενδυτές σε 350 χιλ. αμερικανικά δολάρια.

Υπεράκτιες τράπεζες (off shore) : Οι τράπεζες αυτές έχουν την έδρα τους σε χώρες με χαμηλότερη φορολογία και ελλιπή εποπτεία. Πολλές από αυτές είναι ιδιωτικές τράπεζες.

Ταμιευτήριο: Στην Ευρώπη, τα ταμιευτήρια δημιουργήθηκαν τον 19ο αιώνα, και κάποια από αυτά ακόμη και τον 18ο αιώνα. Ο πρωταρχικός τους σκοπός ήταν να παρέχουν προϊόντα αποταμίευσης με εύκολη πρόσβαση για όλους. Σε ορισμένες χώρες, έχουν δημιουργηθεί δημόσιες τράπεζες ταμιευτηρίου. Σε άλλες περιπτώσεις, άτομα με αίσθημα κοινωνικής ευθύνης δημιουργούν ιδρύματα για να προσφέρουν τις απαραίτητες υποδομές. Σήμερα, το Ευρωπαϊκό Ταμιευτήριο έχει στρέψει την προσοχή του στη λιανική τραπεζική: πληρωμές, προϊόντα αποταμίευσης, πιστώσεις και ασφαλίσσεις για ιδιώτες πελάτες ή μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Εκτός από την εστίασή τους στη λιανική τραπεζική, διαφέρουν από τις εμπορικές τράπεζες στα αρκετά διασκορπισμένα δίκτυα διανομής τους, παρέχοντας τοπική και περιφερειακή επιρροή αλλά και στις μεθόδους που λογοδοτούν στις επιχειρήσεις και την κοινωνία. Η διαδικτυακή τραπεζική ή η διαδικτυακή τραπεζική είναι μόνο μια τραπεζική επιχείρηση χωρίς φυσικά καταστήματα τραπεζών, η οποία έχει σχεδιαστεί και εφαρμοστεί πλήρως από δικτυωμένους υπολογιστές.

1.4 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Σε αντίθεση με τις βιομηχανικές επιχειρήσεις που παράγουν υλικά προϊόντα, οι τράπεζες παρέχουν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες επειδή ενσωματώνονται στην κυκλοφορία του χρήματος. Ο βασικός τους σκοπός μέσα στο χρηματοπιστωτικό κύκλωμα είναι ενδιάμεσος (ο ρόλος του ενδιάμεσου), επειδή βοηθούν στη διόρθωση της αναντιστοιχίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης χρήματος και. Μπορεί να υπάρχει υπερπροσφορά κεφαλαίου σε έναν τομέα της οικονομίας, αλλά να έμεινε πίσω σε άλλα τμήματα πρόθυμα να πληρώσουν ένα συγκεκριμένο ποσό για να το αποκτήσουν. Με άλλα λόγια, η διαμεσολάβηση είναι το έργο της ευθυγράμμισης των αναγκών των καταθετών με αυτές των επενδυτών (Γεωργόπουλος, 2017).

Οι τράπεζες λειτουργούν και ως πράκτορες πληρωμών. Βάσει αυτής τους της λειτουργίας ελέγχονται οι τρεχούμενοι λογαριασμοί των πελατών, πληρώνονται αξιόγραφα πελατών στο ίδρυμα είτε εισπράττονται επιταγές από τους λογαριασμούς των πελατών. Άλλη λειτουργία της τράπεζας είναι να δανείζει χρήμα για να κερδίζει μέσω αυτής της εργασίας τόκους που θα εξοφληθούν από τον πελάτη. Η τράπεζα έχει ήδη αποδεχτεί τα κεφάλαια των αποταμιευτών ή τις προθεσμιακές καταθέσεις των επενδυτών και αυτά τα χρήματα εν συνεχεία τα δανείζει στους πελάτες που έχουν ανάγκη από ρευστό μέσω δανειακών συμβάσεων. Μπορούν να παράσχουν στους

πελάτες προκαταβολές συναλλαγών, δάνεια με δόσεις ή κάνει επενδύσεις που στηρίζονται σε ομολογίες, αλλά και διάφορες μορφές δανεισμού χρήματος. Οι τράπεζες παρέχουν διαφορές υπηρεσίες πληρωμών και κατ' αυτόν τον τρόπο τόσο οι επιχειρήσεις όσο και ιδιώτες (στο πλαίσιο του ατόμου ή της οικογένειας) θεωρούν ότι οι τραπεζικοί λογαριασμοί είναι απαραίτητοι.

Όπως αναφέρεται στον Γεωργόπουλο (2017), δεν μπορεί να θεωρηθεί υποκατάστατο τραπεζικού λογαριασμού η εταιρία εμβασμάτων, δηλαδή μη τραπεζικές επιχειρήσεις που παρέχουν στον πελάτη τους υπηρεσίες πληρωμών. Οι χρηματοοικονομικές λειτουργίες μιας τράπεζας περιλαμβάνουν την κοπή νομίσματος με τη μορφή τραπεζογραμματίων και τρεχούμενων λογαριασμών και ανάθεση στους πελάτες για επιταγές ή πληρωμές. Αυτές οι απαιτήσεις για τις τράπεζες μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως νόμισμα επειδή μπορούν να κυκλοφορήσουν ή να πληρωθούν κατόπιν αιτήματος.

Κάλυψη και διακανονισμός πληρωμών. Η τράπεζα λειτουργεί ως πράκτορας είσπραξης και πληρωμής για πελάτες που εμπλέκονται στο διατραπεζικό σύστημα συμψηφισμού και διακανονισμού και χρησιμοποιείται για τη συλλογή, υπενθύμιση και πληρωμή μεθόδων πληρωμής. Αυτό επιτρέπει στις τράπεζες να αποθηκεύουν αποθεματικά για να διακανονίζονται οι πληρωμές, καθώς οι εισερχόμενες εντολές και οι εξερχόμενες πληρωμές δεν είναι πάντα ταυτόχρονες. Με αυτόν τον τρόπο μπορεί να αντισταθμιστεί η κίνηση πληρωμών ανάμεσα σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές και να μειωθεί έτσι το κόστος διακανονισμού.

Πιστωτικός διαμεσολαβητικός-τραπεζικός δανεισμός για τη βελτίωση της ποιότητας της πίστωσης. Οι τράπεζες δανείζουν τους απλούς δανειολήπτες είτε είναι φυσικά είτε νομικά πρόσωπα (τυπική πιστωτική ποιότητα). Αυτοί συγχρόνως πρέπει να είναι

δανειολήπτες υψηλής ποιότητας. Αυτή η βελτίωση προέρχεται από τη διαφοροποίηση των περιουσιακών στοιχείων και των κεφαλαίων των τραπεζών, η οποία παρέχει ένα αποθεματικό για την απορρόφηση των ζημιών χωρίς παράβαση υποχρεώσεων. Ωστόσο, τα τραπεζογραμμάτια και οι καταθέσεις συνήθως δεν ανακαλύπτονται.

Τι συμβαίνει όμως όταν δεν αντιστοιχούν οι υποχρεώσεις του παθητικού και πώς μπορεί να υπάρξει μετασχηματισμός λιτότητας; υπάρχουν περιπτώσεις που τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν δημιουργήσει για τα ίδια μεγαλύτερα χρέη που πρέπει να εξοφληθούν σε μικρότερο χρονικό διάστημα και τα δάνεια που έχουν δώσει στους δανειολήπτες πρόκειται να εξοφληθούν σε μακρύτερη χρονική περίοδο. Δεν υπάρχει δηλαδή χρονική αντιστοίχιση ανάμεσα στους πιστωτές και τους δανειστές. Η πιστοληπτική τους ικανότητα είναι υψηλότερη από τους περισσότερους δανειολήπτες και τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν τη δυνατότητα εύκολα να μετατρέπουν σε μετρητά μέσω σωρευτικής έκδοσης (όπως αποδοχή καταθέσεων και έκδοση τραπεζογραμμάτων) και εξαγορά (όπως απόσυρση και εξαργύρωση τραπεζογραμμάτων), κατοχή μετοχών σε μετρητά και επενδύσεις σε εμπορεύσιμους τίτλους.

1.5 Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΧΩΡΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ – Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ

Λόγω ότι οι τράπεζες κερδίζουν χρήματα μέσω τραπεζικών, αποθεματικών και κλασματικών μεθόδων, αναμένεται ότι το κλείσιμο των τραπεζών θα κλονίσει σοβαρά τη λειτουργία της οικονομίας. Ο Ιρλανδός οικονομολόγος Murphy μελέτησε την ιρλανδική εμπειρία του 1970 με βάση μια μεγάλη απεργία που οδήγησε στο κλείσιμο όλων των ιρλανδικών τραπεζών για έξι μήνες. Λόγω της απεργίας, το κοινό δεν μπορούσε να αποκτήσει άμεσα περίπου το 85% της προσφοράς χρήματος (M2). Το

ιρλανδικό νόμισμα ήταν ακόμη σε κυκλοφορία. Φυσικά, η Ιρλανδία και ορισμένες βορειοαμερικανικές και εμπορικές τράπεζες ήταν επίσης ελεύθερες να δεχτούν το βρετανικό νόμισμα για την παροχή τραπεζικών διευκολύνσεων. Ωστόσο, αυτές οι τράπεζες αντιπροσώπευαν λιγότερο από το 10% της προσφοράς χρήματος. Ο Murphy ορίζει αυτήν την περίπτωση με τα εξής λόγια: *"Ένα πιστωτικό σύστημα για τον καθένα ξεχωριστό, χωρίς συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο για την επίλυση πιθανών χρεώσεων και πιστωτικών προβλημάτων, αντικατέστησε το κατεστημένο θεσμοθετημένο τραπεζικό σύστημα."*

Όπως ανακαλύπτει ο Murphy, αυτό που οδήγησε το σύστημα αυτό να λειτουργήσει ήταν το μικρό μέγεθος της ιρλανδικής οικονομίας, καθώς ο πληθυσμός της χώρας ήταν περίπου 3 εκατομμύρια εκείνη την εποχή, αλλά και το υψηλό επίπεδο προσωπικής επαφής, αφού καταστήματα και μπαρ είχαν αναλάβει μερικές από τις εργασίες του τραπεζικού συστήματος. Οι καταστηματάρχες λιανικής αλλά και των δημόσιων κατοικιών φαίνεται να έχουν υψηλό επίπεδο γνώσης των πελατών τους-εδώ και πολλά χρόνια, κανείς δεν εξυπηρετεί κανέναν χωρίς να ανακαλύπτει πόρους για κινητά. Αυτές οι πληροφορίες τους επιτρέπουν να παρέχουν στους πελάτες τους προϊόντα και νόμισμα σε αντάλλαγμα για αόριστη εμπορική πίστωση. Οι μεσίτες κατοικιών και τα καταστήματα έχουν γίνει εναλλακτικές λύσεις στο τραπεζικό σύστημα.

Αποτέλεσμα όλης αυτής της αυθόρμητης και ξαφνικής μετατροπής ήταν τέτοιο ώστε η τραπεζική απεργία δεν κατάφερε να επηρεάσει την ιρλανδική οικονομική δραστηριότητα. Το συμπέρασμα είναι ότι παρά την επιβράδυνση της ανάπτυξης, η ιρλανδική οικονομία συνέχισε να αναπτύσσεται κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου.

(Murphy, 1978)

1.6 ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

Οι τράπεζες αντιμετωπίζουν πολλούς κινδύνους κατά τη διεξαγωγή επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Ο τρόπος με τον οποίο διαχειρίζονται και κατανοούν αυτούς τους κινδύνους αποτελεί βασικό παράγοντα κερδοφορίας ενώ συγχρόνως ασχολούνται και με το ποσό των κεφαλαίων θα πρέπει να κατέχει η τράπεζα. Όπως αναφέρει ο Flannery (2010), το κεφάλαιο μιας τράπεζας περιλαμβάνει κυρίως τα ίδια κεφάλαια (ΙΚ) αλλά και τα χρέη μειωμένης εξασφάλισης. Αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης του 2008 ήταν να αναγκαστούν οι τράπεζες να εκδώσουν πιθανά μετατρέψιμα ομόλογα (CoCos). Τα CoCos είχαν τη δυνατότητα να καλύψουν τις ελλείψεις των κεφαλαιακών απαιτήσεων (Flannery, 2010).

Σχετικά με τους κινδύνους, όπως αναφέρει η Επιτροπή της Βασιλείας (1999), είναι οι εξής:

Πιστωτικός κίνδυνος: Ο κίνδυνος απώλειας ο οποίος προκαλείται από την αδυναμία πληρωμής του δανειολήπτη όπως εκείνος είχε αρχικά υποσχεθεί. Για να προστατευτούν οι τράπεζες από τον πιστωτικό κίνδυνο φροντίζουν να διασπείρουν το δανειακό τους χαρτοφυλάκιο σε πολλούς δανειολήπτες, να ελέγχουν την πιστοληπτική τους ικανότητα και να έχουν στην κατοχή τους εύκολα ρευστοποιήσιμους τίτλους (Δότσα, 2015, σελ. 19).

Κίνδυνος ρευστότητας: Πρόκειται για τον σημαντικότερο κίνδυνο. Χωρίς ρευστότητα δεν μπορεί να σταθεί μια τράπεζα. Όπως αναφέρεται στους Σαουντζόγλου και Πεντότη (2009), ο κίνδυνος ρευστότητας έχει σχέση με το παθητικό μέρος του ισολογισμού της επιχείρησης και η τράπεζα αφού πρώτα μελετήσει τη ληκτότητα των δανείων της και τις εισροές και εκροές της, να μπορέσει να ανταπεξέλθει σε όποια ανισορροπία προκύψει .

Κίνδυνος αγοράς: Υπάρχει κίνδυνος να απομειωθεί ένα χαρτοφυλάκιο επενδύσεων, είτε πρόκειται για επενδυτικό χαρτοφυλάκιο είτε για λογαριασμό συναλλαγών, λόγω μεταβολών στην αξία των παραγόντων κινδύνου της αγοράς (Σαπουντζογλου & Πεντότης, 2009).

Επιχειρηματικός κίνδυνος: Ο κίνδυνος που προκύπτει από τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της επιχείρησης.

Κίνδυνος Φήμης: κίνδυνος που σχετίζεται με την αξιοπιστία της επιχείρησης.

Μακροοικονομικοί κίνδυνοι: Πρόκειται για εκείνους τους κίνδυνους οι οποίοι έχουν σχέση με το συνολικό σύστημα οικονομίας στο οποίο έχει λειτουργία και η τράπεζα.

Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις καθορίζουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο μια τράπεζα καλείται να διαχειριστεί τον ισολογισμό της. Τα περιουσιακά στοιχεία και το κεφάλαιο της τράπεζας μπορούν να σταθμιστούν με βάση τους κινδύνους εξαιτίας του γεγονότος ότι η κατηγοριοποίηση τους είναι ιδιαίτερα τυποποιημένη.

1.7 ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ

Η οικονομική κρίση είναι το συνολικό αποτέλεσμα κάποιων μη αναμενόμενων γεγονότων που δημιουργούν ανισορροπίες στην αγορά και πλήττουν την οικονομική ανάπτυξη (Erol et al., 2011). Οι κρίσεις που πλήττουν τα τραπεζικά ιδρύματα ταξινομούνται σύμφωνα με τις πηγές τους. Υπάρχει η κρίση εξωτερικού χρέους και εκείνη εσωτερικού χρέους. Η πρώτη είναι η άμεση αδυναμία πληρωμής ξένων χρεών (η Αργεντινή διατήρησε το μεγαλύτερο ρεκόρ αθέτησης το 2001), η απόσυρση (όπως στο Μεξικό το 1867, όταν η έκδοση του Maximilian άνω των 100 εκατομμυρίων πέσος απορρίφθηκε από την κυβέρνηση Χουάρες), ή το χρέος. Οι κρίσεις εσωτερικού χρέους, όπως φαίνεται από τους Reinhart και Rogoff (2008), εμφανίζονται συνήθως όταν οι οικονομικές συνθήκες είναι πολύ χειρότερες από τις μέσες εξωτερικές αθετήσεις

πληρωμών. Συνήθως οι κρίσεις εσωτερικού χρέους δεν αφορούν πιστωτές του εξωτερικού, αν και αυτό δεν είναι πάντα η πεπατημένη οδός. Έτσι, η Αργεντινή έχει αθετήσει τρεις φορές το εσωτερικό της χρέος, με τις δύο φορές να συμπίπτουν με ανάλογες αθετήσεις του εξωτερικού χρέους (1982 και 2001).

1.8 Η ΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΕΚΑΕΤΙΩΝ ΤΟΥ 1980 ΚΑΙ 1990

Η κρίση καταθέσεων και δανείων στη δεκαετία του 1980 και 1990 (κοινώς γνωστή ως κρίση S&L) Μέχρι το 1995, η RTC έκλεισε 747 αποτυχημένα ιδρύματα σε όλη τη χώρα, με συνολική δυνητική λογιστική αξία 402. Το 1996, η επικεφαλής λογιστική εταιρεία εκτίμησε το συνολικό κόστος 160 δισεκατομμύρια δολάρια, συμπεριλαμβανομένων 132,1 δισεκατομμυρίων δολαρίων από φορολογούμενους, το Federal Reserve Board (FRB) αύξησε το προεξοφλητικό επιτόκιο των τραπεζών μελών του από 9,5% σε 12% για να μειώσει τον πληθωρισμό. Το σταθερό επιτόκιο είναι χαμηλότερο από το επιτόκιο που μπορούν να δανειστούν.

Επιπλέον, το τμήμα E & A είναι επίσης υπεύθυνο για την καταβολή καταθέσεων με επιτόκια υψηλότερα από τα επιτόκια δανεισμού. Όταν το επιτόκιο με το οποίο μπορούν να δανειστούν αυξάνεται, η E & A δεν μπορεί να συγκεντρώσει αρκετά κεφάλαια, για παράδειγμα, δεν μπορεί να συγκεντρώσει αρκετά κεφάλαια από καταθέσεις σε λογαριασμούς ταμειωτηρίου μελών. Η χαλαρή ρυθμιστική εποπτεία δεν αναγνώρισε την πτώχευση, αλλά επέτρεψε σε ορισμένους οργανισμούς να επενδύσουν σε εξαιρετικά κερδοσκοπικές επενδυτικές στρατηγικές. Αυτό οδηγεί σε μια μεγάλη χρονική περίοδο στη διάρκεια της οποίας η S&L μπορεί να είναι τεχνικά αφερέγγυα. Σε σύγκριση με άλλα γεγονότα που ενδέχεται να προκύψουν όταν ανακαλυφθεί η

πτώχευση, αυτά τα δυσμενή γεγονότα έχουν επίσης αυξήσει σημαντικά τις οικονομικές απώλειες καταθέσεων και δανείων.

Ένα ακραίο παράδειγμα είναι ο χρηματοδότης Τσαρλς Κίτινγκ, ο οποίος κατέβαλε 51 εκατομμύρια δολάρια στην Ένωση Ταμειυτηρίου και Δανείων Lincoln μέσω της επιχείρησης «ανεπιθύμητων ομολόγων» του Μάικλ Μίλκεν, όταν τα αρνητικά καθαρά περιουσιακά στοιχεία της ένωσης ξεπέρασαν τα 100 εκατομμύρια δολάρια. Ο οικονομικός ιστορικός Kenneth J. Robinson έγραψε ότι η έκθεση κρίσης της Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC) που εκδόθηκε το 2000 έδωσε πολλούς λόγους για την κρίση στα αποταμιευτικά και δανειστικά ιδρύματα. Δεν εντόπισαν τον πληθωρισμό που συνεχώς αυξανόταν και που ξεκίνησε στα τέλη της δεκαετίας του 1960 στις εγχώριες δαπάνες του σχεδίου "Μεγάλη Κοινωνία" του Προέδρου Lyndon Johnson και τις στρατιωτικές δαπάνες του συνεχιζόμενου πολέμου στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη στα τέλη της δεκαετίας του 1970.

Προσπάθειες έγιναν για να σταματήσει η κατάσταση του συνεχώς αυξανόμενου πληθωρισμού στη συμβολή των δεκαετιών 1970 και 1980, να αυξηθούν τα επιτόκια κατά την οικονομική ύφεση και το ξέσπασμα της κρίσης αποταμιεύσεων και δανείων στις αρχές της δεκαετίας του 1980. Ο κλάδος των αποταμιεύσεων και δανείων μαζί με την ανοχή που έδειξαν οι ρυθμιστικές αρχές επιδείνωσαν την κρίση (IMF, 2013).

1.9 Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ 2007

Στην Αμερική, εγκρίθηκαν αρκετά στεγαστικά δάνεια κι αυτό το γεγονός οδήγησε σε πολλές αγορές κατοικιών και συνεπακόλουθα σε αύξηση των τιμών των κατοικιών. Αυτή η αποτίμηση οδήγησε πολλούς από τους ιδιοκτήτες σπιτιών (υποτιμημένων ή μη υποτιμημένων) να δανειστούν υποθηκεύοντας τα σπίτια τους, κάτι που προφανώς ήταν σφάλμα. Η οικονομική «φούσκα» και ο κίνδυνος αγοράς λόγω της τιτλοποίησης των

δανείων θα ξεσπάσει από το συνεχώς αυξανόμενο ασφάλιστρο κινδύνου στα στεγαστικά δάνεια (από τα μέσα του 2006 έως το πρώτο τρίμηνο του 2010). Τα ψηλά επιτόκια καθυστέρησης έχουν οδηγήσει σε γρήγορη απόσβεση των χρηματοπιστωτικών μέσων (τίτλοι που υποστηρίζονται από ενυπόθηκο δανεισμό, συμπεριλαμβανομένων παγωμένων χαρτοφυλακίων δανείων, παραγώγων και συμφωνιών αντιστάθμισης πιστώσεων). Καθώς η αξία αυτών των περιουσιακών στοιχείων έπεσε κατακόρυφα, η ισχύς αυτών των τίτλων εξατμίστηκε και τα πιστωτικά ιδρύματα που επένδυσαν σε αυτά τα περιουσιακά στοιχεία άρχισαν να έρχονται αντιμέτωπα με μια πρωτοφανή κρίση ρευστότητας (Rajan, 2010).

Στις 7 Σεπτεμβρίου 2008 η ομοσπονδιακή κυβέρνηση των ΗΠΑ αναλαμβάνει τους Freddie Mac και Fannie Mae. Μια εβδομάδα αργότερα η Lehman Brothers υποβάλλει αίτημα πτώχευσης. Οι εταιρίες Merrill Lynch, AIG, HBOS, Royal Bank of Scotland, Bradford & Bingley, Fortis, Hypo Real Estate και Alliance & Leicester αναμένεται να ακολουθήσουν από κοντά. Αν και η ομοσπονδιακή κυβέρνηση των ΗΠΑ πλήρωσε τρισεκατομμύρια δολάρια, ο δανεισμός έγινε πιο δύσκολος (IMF, 2013).

1.10 ΑΙΤΙΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Βασικός λόγος για τον οποίο ξέσπασε η παγκόσμια κρίση ήταν το πρόβλημα που δημιούργησε η φούσκα αμερικανικών ακινήτων, η οποία έφτασε στο απόγειό της την περίοδο 2006/2007. Το επιτόκιο αθέτησης των στεγαστικών δανείων (ARM), το οποίο έχει αυξηθεί, έχει αυξηθεί από τότε ραγδαία (ΔΝΤ, 2013). Λόγω της κρίσης χρέους της Ρωσίας και της εισροής μεγάλων ποσοτήτων ξένου κεφαλαίου μετά την ασιατική οικονομική κρίση 1997-1998, η ευκολία πρόσβασης σε πιστώσεις στις Ηνωμένες Πολιτείες οδήγησε στην εκτόξευση των τιμών των κατοικιών και στη μείωση των καταναλωτικών δαπανών για χρηματοδότηση χρέους. Τα τραπεζικά ιδρύματα έδιναν

εύκολα περισσότερα στεγαστικά δάνεια με αποτέλεσμα οι τιμές των κατοικιών να αρχίσουν να αυξάνονται. Διάφορα είδη δανείων (όπως στεγαστικά δάνεια, πιστωτικές κάρτες και αυτοκίνητα) ήταν πια εύκολα διαθέσιμα και οι καταναλωτές είχαν αναλάβει πια χρέη χωρίς προηγούμενο (IMF, 2013).

Στο πλαίσιο της εισαγωγής στεγαστικών δανείων και πίστωσης, ο αριθμός των χρηματοοικονομικών ρυθμίσεων που ονομάζονται χρεόγραφα (MBS) και εξασφαλισμένο χρέος (CDO) που αντισταθμίζονται από τις υποθήκες και τις τιμές των σπιτιών έχει αυξηθεί σημαντικά. Αυτή η οικονομική καινοτομία επιτρέπει σε ιδρύματα και επενδυτές παγκοσμίως να επενδύσουν στην αγορά ακινήτων της Αμερικής. Όταν όμως οι τιμές των κατοικιών έπεσαν, οι μεγάλες τράπεζες ανά τον κόσμο που είχαν δανειστεί με σκοπό να επενδύσουν σε μεγάλα χρεόγραφα με υποθήκη ενυπόθηκων δανείων ανέφεραν σημαντικές απώλειες (IMF, 2013).

Η πτώση των τιμών είχε επιπλέον ως αποτέλεσμα οι τιμές των κατοικιών να είναι χαμηλότερες από τα στεγαστικά δάνεια, παρέχοντας οικονομικά κίνητρα για την είσοδο σε κατασχέσεις. [Χρειάζεται διευκρίνιση. Η συνεχής δημοτικότητα των κατασχέσεων ξεκίνησε στις Ηνωμένες Πολιτείες στα τέλη της δεκαετίας του 2006 και ο μεγάλος αριθμός περιουσιακών στοιχείων του καταναλωτή στις αρχές του 2014 περιορίστηκε σε ιστορικά επίπεδα και οι εγχώριες απώλειες πλούτου ανήλθαν σε 4,220 τρισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ. Καθώς η κρίση εξαπλώθηκε από την αγορά ακινήτων σε άλλους τομείς της οικονομίας, οι αθετήσεις πληρωμών και οι ζημιές άλλων τύπων δανείων αυξήθηκαν επίσης σημαντικά. Η συνολική ζημιά στον κόσμο εκτιμάται ότι είναι τρισεκατομμύρια δολάρια. Ενώ χτίζουν φούσκες κατοικιών και πιστώσεων, πολλοί παράγοντες έχουν κάνει το χρηματοπιστωτικό σύστημα να επεκταθεί και να γίνει πιο εύθραυστο στη διαδικασία χρηματοδότησης.

Από τη δεκαετία του 1970, η πολιτική της κυβέρνησης των ΗΠΑ έδωσε έμφαση στην απορρύθμιση για την ενθάρρυνση των επιχειρήσεων, γεγονός που οδήγησε σε μείωση της εποπτείας και της αποκάλυψης νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων από τράπεζες και άλλα αναδυόμενα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Ως εκ τούτου, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής δεν αντιλήφθηκαν κατευθείαν τον ολοένα και πιο σημαντικό ρόλο που είχαν να παίζουν οι επενδυτικές τράπεζες και τα hedge funds. Κάποιοι ειδικοί θεωρούν ότι αυτά τα ιδρύματα έχουν γίνει τόσο σημαντικά όσο και οι εμπορικές τράπεζες γιατί παρέχουν δάνεια και πιστώσεις απαραίτητα για την αμερικανική οικονομία, χωρίς ωστόσο να υπόκεινται στην ίδια εποπτεία (Brookings, 2010).

Εκτός από τα προαναφερθέντα δάνεια, αυτά τα ιδρύματα και ορισμένες ελεγχόμενες τράπεζες φέρουν επίσης ένα μεγάλο χρέος και δεν έχουν επαρκή οικονομική ικανότητα να απορροφήσουν μεγάλο αριθμό δανείων που δεν αποπληρώθηκαν ή ζημιών MBS. Τέτοιες απώλειες προβληματίσαν τη δανειοδοτική δεινότητα των τραπεζών και επιβράδυναν τις οικονομικές δραστηριότητες. Όπως αναφέρει ο Brookings (2010), οι ανησυχίες για τη σταθερότητα των μεγάλων τραπεζών οδήγησαν την κεντρική τράπεζα να παράσχει οικονομικά ποσά για να ενθαρρύνει τον δανεισμό και να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη στην εμπορική αγορά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο : Η ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

2.1 ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (BCBS) ιδρύθηκε το 1974 στη Βασιλεία της Ελβετίας. Ήδη στα 40 χρόνια από την ίδρυσή της είχαν δημοσιευτεί πάνω από 450 έγγραφα με όγκο άνω των 16 χιλιάδων σελίδων. Σκοπός των εγγράφων της

Βασιλείας είναι η δημιουργία ενός καλύτερου πλαισίου για την παγκόσμια εποπτεία και ιδιαίτερα για τη ρύθμιση των κινδύνων, ακόμα και αν η BCBS δεν είχε ποτέ νομική εξουσία να θεσπίζει ρυθμίσεις για τις χώρες, όπως αναφέρεται στον Penikas (2014). Ωστόσο, η κατάρρευση της γερμανικής Herstatt Bankhaus και η ανάκληση της άδειας της κλόνισαν το τραπεζικό σύστημα και σαν αποτέλεσμα έπρεπε να εφαρμοστεί ένα διεθνές κανονιστικό πλαίσιο για τη λειτουργία των τραπεζών (Alexander, 2001).

Στόχος της Βασιλείας ήταν αφενός η προστασία του τραπεζικού συστήματος αφετέρου δε η διασφάλιση της ανταγωνιστικής ισότητας μεταξύ των διεθνών τραπεζών και μεταξύ των τραπεζών και των διεθνών επιχειρήσεων επενδυτικών υπηρεσιών (Δότσα, 2015, σελ. 25).

Οι κανόνες που έχουν θεσπιστεί από το 1974 έως τώρα είναι οι εξής

1. 1974 – 1986 – Concordat
2. 1987 – 1998 – Basel I
3. 1999 – 2008 – Basel II
4. 2009 – 2011 – Basel III
5. 2012 – 2014 – Post-Basel III
6. 2016 -2017 – Basel IV

2.2 CONCORDAT

Όταν υπάρχει ανάγκη παροχής διασυνοριακών λύσεων για μειονεκτικές τράπεζες, το έργο της Επιτροπής της Βασιλείας αρχίζει να αφορά στην αλληλεπίδραση των εποπτικών αρχών. Αυτό σήμανε την αρχή του πρώτου ρυθμιστικού κύματος και η πρώτη συμφωνία εκδόθηκε την 1η Σεπτεμβρίου 1975. Μετά τη συμφωνία υπήρξε

συζήτηση αλλά και προετοιμασία άλλων εγγράφων (όπως η Βασιλεία I και η εποπτεία κινδύνου ρευστότητας). Παρά την εντατική αποκάλυψη, η διάρκεια του ρυθμιστικού κύματος ήταν έως το 1986 στη διάρκεια των οποίων εκδόθηκαν μόνο 11 έγγραφα (σύνολο 77 σελίδες). Μετά το σοκ της τιμής του πετρελαίου το 1973 και τον πόλεμο Ιράν-Ιράκ το 1982, η οικονομική δραστηριότητα ήταν τεταμένη στην αρχή αυτής της περιόδου και οι τραπεζικές αποτυχίες ήταν πολύ σημαντικές, συμπεριλαμβανομένων Herstatt το 1974. Ωστόσο, η Επιτροπή της Βασιλείας δεν δημοσίευσε ποτέ έγγραφο δημόσιας διαβούλευσης εκείνη την εποχή (Penikas, 2014).

2.3 ΒΑΣΙΛΕΙΑ I

Με το θεμέλιο για την εποπτεία τραπεζών που λειτουργούσαν σε όλο τον κόσμο, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας σύντομα έγινε το πιο σημαντικό μέρος των ασχολιών της επιτροπής. Στις αρχές της δεκαετίας του 1980, το ξέσπασμα της κρίσης χρέους στη Λατινική Αμερική επιδείνωσε την ανησυχία της Επιτροπής ότι οι συνεχώς αυξανόμενοι διεθνείς κίνδυνοι θα επιδεινώσουν τους δείκτες κεφαλαίου των μεγάλων τραπεζών. Υποστηριζόμενοι από τη διοίκηση των G10, τα μέλη της επιτροπής αποφάσισαν να διακόψουν τη διάβρωση των κεφαλαιακών προτύπων στο τραπεζικό τους σύστημα και να προσπαθήσουν να είναι πιο συνεπείς στη μέτρηση των δεικτών επάρκειας κεφαλαίου. Αυτό οδήγησε στο να συναινέσουν όλο και περισσότεροι σχετικά με τη μέθοδο στάθμισης των κινδύνων εντός και εκτός των τραπεζικών ισολογισμών (Penikas, 2014). Η ΟΚΕ αναγνωρίζει έντονα την επείγουσα ανάγκη επίτευξης συμφωνίας πολλών χωρών ούτως ώστε να ενισχυθεί η σταθερότητα του διεθνούς τραπεζικού συστήματος και να εκλείψουν οι λόγοι και οι αιτίες της ανισότητας στον ανταγωνισμό λόγω των διαφορετικών κεφαλαιακών απαιτήσεων των χωρών. Αφού σχολίασε ένα έγγραφο διαβούλευσης που δημοσιεύτηκε τον Δεκέμβριο του 1987, ο

κυβερνήτης της G10 ενέκρινε το σύστημα μέτρησης κεφαλαίου, κοινώς γνωστό ως Royal Capital Adequacy Convention, το οποίο εκδόθηκε στα μέσα του 1988 (Πενίκας, 2014). Οριζόταν με αυτό ότι μέχρι το τέλος του 1992, το ελάχιστο ποσοστό κεφαλαίου των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων ήταν 8%.

Τέλος, το πλαίσιο υιοθετείται όχι μόνο στα κράτη μέλη, αλλά και σχεδόν σε όλες τις χώρες με τράπεζες. Όπως αναφέρει ο Πενίκας (2014), το φθινόπωρο του 1993, επιβεβαιώθηκε από την Επιτροπή ότι οι τράπεζες σε χώρες της G10 με μεγάλο αριθμό διεθνών τραπεζικών δραστηριοτήτων πληρούσαν τις ελάχιστες απαιτήσεις που ορίζονται στη συμφωνία. Η συμφωνία ήταν σχεδιασμένη για να μετεξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου. Την άνοιξη του 1995, η επιτροπή ενέκρινε μια άλλη αναθεώρηση, η οποία άρχισε να λειτουργεί στο τέλος του έτους για να επιβεβαιώσει τον αντίκτυπο της διμερούς διακανονισμού των τραπεζών σε πιστωτικά ανοίγματα παραγώγων αλλά και να διευρύνει το δίκτυο πρόσθετων παραγόντων.

Την επόμενη χρονιά, το 1996, κυκλοφόρησε ένα άλλο έγγραφο που εξηγούσε με ποιό τρόπο τα μέλη της επιτροπής σκοπεύουν να αναγνωρίσουν τον αντίκτυπο της πολυμερούς εκκαθάρισης. Η επιτροπή διευκρίνισε ένα πλαίσιο για την αντιμετώπιση όλων των κινδύνων πέρα από τον πιστωτικό, το οποίο ήταν το βασικό θέμα της συμφωνίας του 1988. Το επόμενο έτος, το 1996, μετά από δύο διαδικασίες διαπραγμάτευσης, η επιτροπή ενέκρινε μια αναθεώρηση της συμφωνίας επιχειρηματικών κεφαλαίων. Ο κίνδυνος αγοράς (ή ο τροποποιημένος κίνδυνος αγοράς), τέθηκε σε ισχύ στα τέλη του 1997. Προαιρετικός.

Ένα σημαντικό κομμάτι της αλλαγής σχετικά με τον κίνδυνο αγοράς είναι ότι για πρώτη φορά, οι τράπεζες μπορούν να κάνουν χρήση εσωτερικών μοντέλων (μοντέλα αξίας κινδύνου) ως μέτρο για να οριστούν οι απαιτήσεις κεφαλαίου κινδύνου αγοράς

και να συμμορφώνονται με αυστηρά ποσοτικά και ποιοτικά πρότυπα. Οι ρυθμιστικές αρχές κινητών αξιών πραγματοποίησαν πολλές προετοιμασίες για το πακέτο κινδύνου αγοράς (Basel Committee, 2018).

2.4 ΒΑΣΙΛΕΙΑ II: ΤΟ ΝΕΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Τον Ιούνιο του 1999, η Επιτροπή της Βασιλείας ενέκρινε μια νέα πρόταση η οποία θα αντικαθιστούσε την προηγούμενη συμφωνία. Πρόκειται για το πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας. Αυτή η πρόταση οδήγησε στην υιοθέτηση του αναθεωρημένου πλαισίου κεφαλαίου το καλοκαίρι του 2004. Κοινώς αναφερόμενο ως Βασιλεία II, το αναθεωρημένο πλαίσιο περιλαμβάνει τρεις πυλώνες (Επιτροπή Βασιλείας, 2018):

Ο πρώτοV πυλώναV είναι οι ελάχιστες απαιτήσεις κεφαλαίου, οι οποίες έχουν σχεδιαστεί για την ανάπτυξη και επέκταση των τυπικών κανόνων που καθορίζονται στη συμφωνία του 1988

Ο δεύτεροV πυλώναV αφορά στον εποπτικό έλεγχο για την ανάπτυξη των βέλτιστων πρακτικών εποπτείας και διαχείρισης κινδύνων και εσωτερική διαδικασία αξιολόγησης (Χριστόδουλος, Ντόκας, 2012)

Ο τρίτοV πυλώναV είναι η αποτελεσματική χρήση της αποκάλυψης πληροφοριών για την ενίσχυση της πειθαρχίας της αγοράς και την ενθάρρυνση των πελατών των τραπεζών (Σαπουντζόγλου & Πεντότης, 2009).

Το πλαίσιο αποσκοπεί στην καλύτερευση του τρόπου με τον οποίο οι ρυθμιστικές απαιτήσεις κεφαλαίου αντικατοπτρίζουν τους πιθανούς κινδύνους και ανταποκρίνονται καλύτερα στις χρηματοοικονομικές καινοτομίες τα τελευταία χρόνια.

Αυτές οι αλλαγές έχουν σχεδιαστεί για να επιβραβεύουν και να ενθαρρύνουν τη συνεχή βελτίωση στη μέτρηση και τον έλεγχο του κινδύνου. Μετά από σχεδόν έξι χρόνια

εντατικής προετοιμασίας, το πλαίσιο κυκλοφόρησε τον Ιούνιο του 2004. Όλα αυτά τα χρόνια, η Επιτροπή της Βασιλείας διεξήγαγε εκτεταμένες διαβουλεύσεις με εκπροσώπους του τραπεζικού κλάδου, των ρυθμιστικών οργανισμών, των κεντρικών τραπεζών και εξωτερικών παρατηρητών για να αναπτύξει σημαντικά υψηλότερες κεφαλαιακές απαιτήσεις ευαίσθητες στον κίνδυνο (Επιτροπή Βασιλείας, 2018). Μετά την ανακοίνωση τον Ιούνιο του 2004 ότι επικεντρώθηκε κυρίως σε τραπεζικά βιβλία, η επιτροπή έστρεψε την προσοχή της στα βιβλία συναλλαγών.

Σε στενή συνεργασία με τη Διεθνή Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (IOSCO), τη διεθνή ρυθμιστική αρχή κινητών αξιών, η επιτροπή εξέδωσε έγγραφο συναίνεσης σχετικά με τον χειρισμό των χαρτοφυλακίων εμπορικών επενδύσεων των τραπεζών σε νέο πλαίσιο τον Ιούλιο του 2005. Για να υπάρχει μεγαλύτερη ευκολία, αυτό το νέο κείμενο προστέθηκε στο κείμενο του 2004 σε ένα περιεκτικό έγγραφο που δημοσιεύτηκε τον Ιούνιο του 2006 ως Βασιλεία II.

Διεθνής Σύγκλιση Κεφαλαιακής Μέτρησης και Κεφαλαιακά Πρότυπα: Τα μέλη της Επιτροπής συμφώνησαν να υιοθετηθούν οι νέοι κανόνες, παρά το διαφορετικό χρονοδιάγραμμα. Μία από τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι παγκόσμιες ρυθμιστικές αρχές στη Βασιλεία II είναι η ανάγκη έγκρισης χρήσης ορισμένων μεθόδων μέτρησης κινδύνου σε 25 διαφορετικές δικαιοδοσίες.

Αν και αυτό δεν είναι μια νέα ιδέα για τη ρυθμιστική κοινότητα - η τροποποίηση κινδύνου αγοράς του 1996 περιείχε παρόμοιες απαιτήσεις - αλλά η Βασιλεία II διευρύνει το πεδίο αυτών των εγκρίσεων και απαιτεί από τους ρυθμιστικούς φορείς προέλευσης και προέλευσης να πραγματοποιήσουν μεγαλύτερο βαθμό συνεργασίας. Για να επιλυθεί αυτό το πρόβλημα, η επιτροπή εξέδωσε οδηγό ανταλλαγής πληροφοριών το 2006 και στη συνέχεια έκανε συστάσεις για εποπτική συνεργασία και

μηχανισμούς κατανομής βάσει προηγμένων μεθόδων μέτρησης του επιχειρησιακού κινδύνου.

2.5 ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΙΙ: ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ 2007-2009

Η ανάγκη να ενισχυθεί το πλαίσιο της Βασιλείας ΙΙ ήταν προφανής ακόμη και πριν το 2008, όταν συνέβη η κατάρρευση της Lehman Brothers. Οι αδυναμίες των τραπεζών είχαν να κάνουν με την κακή διακυβέρνηση και την ελλιπή διαχείριση κινδύνων, καθώς και τους ανεπαρκείς μηχανισμούς εποπτείας. Οι λανθασμένοι υπολογισμοί πιστωτικών και ρευστότητας και η υπερβολική πιστωτική επέκταση έχουν αποδείξει τον συνδυασμό κινδύνου αυτών των παραγόντων. Σε απάντηση αυτών των παραγόντων κινδύνου, η Επιτροπή της Βασιλείας εξέδωσε έκθεση σχετικά με την αποτυχία της Lehman Brothers να διαχειριστεί και να παρακολουθεί σωστά τους κινδύνους ρευστότητας τον ίδιο μήνα.

Τον Ιούλιο του 2009, η επιτροπή εξέδωσε περαιτέρω μια σειρά εγγράφων για την ενίσχυση του κεφαλαίου της Βασιλείας ΙΙ, ιδίως όσον αφορά την αντιμετώπιση ορισμένων σύνθετων θέσεων τιτλοποίησης, εργαλείων εκτός ισολογισμού και ανοίγματος λογαριασμών συναλλαγών. Δεδομένων των αδυναμιών που προέκυψαν από την κρίση της χρηματοπιστωτικής αγοράς, αυτές οι βελτιώσεις αποτελούν μέρος μιας ευρύτερης προσπάθειας ενίσχυσης της εποπτείας και της εποπτείας διεθνώς ενεργών τραπεζών. Το φθινόπωρο του 2010, η Ομάδα Διακυβέρνησης και Εποπτείας (GHOS) ανακοίνωσε υψηλότερα ελάχιστα κεφάλαια για τις εμπορικές τράπεζες. Είχε ήδη επιτευχθεί συμφωνία τον Ιούλιο σχετικά με τον συνολικό σχεδιασμό του προγράμματος μεταρρύθμισης κεφαλαίου και ρευστότητας, το οποίο είναι γνωστό ως "Βασιλεία ΙΙΙ".

Το Νοέμβριο του 2010, τα νέα πρότυπα κεφαλαίου και ρευστότητας δέχθηκαν την έγκριση στη Σύνοδο Κορυφής της Σεούλ και εν συνέχεια την έγκριση της Επιτροπής της Βασιλείας τον Δεκέμβριο του 2010. Το πρότυπο που εγκρίθηκε από την επιτροπή το Δεκέμβριο στη συνέχεια αναθεωρήθηκε.

Σύμφωνα με τη Βασιλεία III υπάρχει πια ένα παγκόσμιο κανονιστικό πλαίσιο για πιο δυνατές τράπεζες και πιστωτικά ιδρύματα. Το Βελτιωμένο Πλαίσιο της Βασιλείας αναθεωρεί και ενισχύει τους τρεις πυλώνες που προσδιορίζονται από τη Βασιλεία II και τον εξελίσσει σε πολλούς τομείς.

Οι πιο πολλές αλλαγές πραγματοποιήθηκαν βήμα βήμα μεταξύ των ετών 2013 και 2019 (Επιτροπή Βασιλείας, 2018). Προτείνει αυστηρότερες απαιτήσεις για την ποιότητα και την ποσότητα των ρυθμιστικών κεφαλαίων, κυρίως με την ενίσχυση του βασικού ρόλου των κοινών μετοχών. από προεπιλογή, περιορίστε τις πληρωμές για να ικανοποιήσετε την ελάχιστη απαίτηση κοινών μετοχών · αντικυκλικά αποθεματικά κεφαλαίου, περιορίστε τις τράπεζες να συμμετάσχουν στον δείκτη μόχλευσης της πιστωτικής κατάθλιψης-η ελάχιστη απώλεια που σχετίζεται με το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων της τράπεζας για να απορροφήσει το ποσό κεφαλαίου ανεξάρτητα από τον συντελεστή στάθμισης. , η τράπεζα Και έκθεση εκτός ισολογισμού σε κίνδυνο απαιτήσεις ρευστότητας-ελάχιστος δείκτης ρευστότητας, δείκτης κάλυψης ρευστότητας (LCR), σχεδιασμένος να παράσχει επαρκή ποσά για την ικανοποίηση χρηματοοικονομικών αναγκών κατά τη διάρκεια της περιόδου πίεσης 30 ημερών. Και ο μακροπρόθεσμος δείκτης, ο δείκτης καθαρών παγίων (NSFR 27), στοχεύει στην κάλυψη των αναντιστοιχιών λήξης σε ολόκληρο τον ισολογισμό · το 2011, η επιτροπή επέστησε την προσοχή στις βελτιωμένες απαιτήσεις για υπολογισμούς κεφαλαίου.

Οι απαιτήσεις κεφαλαίου βάσει κινδύνου που καθορίζονται στη Βασιλεία II είναι οι εξής (Επιτροπή Βασιλείας, 2018):

- 1) Το 2012, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις των τραπεζών για έκθεση σε κίνδυνο κεντρικού αντισυμβαλλομένου (αρχικά ενδιάμεση μέθοδος, αργότερα αναθεωρήθηκε το 2014))
- 2) Το 2013, οι απαιτήσεις περιθωρίου για μη συγκεντρωτικά παράγωγα εκκαθάρισης και οι απαιτήσεις για ίδια κεφάλαια για ίδια κεφάλαια τραπεζών το 2014
- 3) η τυποποιημένη μέθοδος υπολογισμού της έκθεσης πιστωτικού κινδύνου αντισυμβαλλομένου και η βελτίωση των παραγώγων πιστοληπτικής ικανότητας πριν από το 2014
- 4) ο υπολογισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων τιτλοποίησης με ένα ισχυρότερο πλαίσιο και την εισαγωγή μεγαλύτερου ορίου έκθεσης σε κίνδυνο για τον περιορισμό της μεγαλύτερη δυνατή απώλεια που πιθανόν να κληθεί να αντιμετωπίσει μια τράπεζα σε περίπτωση ξαφνικής κατάρρευσης αντισυμβαλλομένου.
- 5) Το 2016, μετά τη θεμελιώδη μεταρρύθμιση του βιβλίου κεφαλαιακών απαιτήσεων, το πλαίσιο κινδύνου αγοράς αναθεωρήθηκε το πλαίσιο των απαιτήσεων δημοσιοποίησης ενσωματώθηκε και ενισχύθηκε για να αντικατοπτρίζει την εξέλιξη των προτύπων της Βασιλείας στο τέλος του 2017. Ταυτόχρονα, νέοι υπολογισμοί για τον πιστωτικό κίνδυνο απελευθερώθηκαν. Προσαρμόστηκαν οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για τον λειτουργικό κίνδυνο. Οι τελικές μεταρρυθμίσεις περιλαμβάνουν επίσης αναθεωρημένους δείκτες δανεισμού και μόχλευσης, για 28 παγκόσμιες τράπεζες και περιορισμούς στην παραγωγή βάσει της αναθεωρημένης

τυποποιημένης προσέγγισης, οι οποίοι περιορίζουν τον βαθμό στον οποίο οι τράπεζες μπορούν να χρησιμοποιήσουν μοντέλα εσωτερικής μείωσης κεφαλαίου για να μειώσουν τα προβλήματα.

Αυτές οι τελικές μεταρρυθμίσεις έλυσαν τα προβλήματα της εποπτείας που υπήρχαν πριν την κρίση και παρείχαν εποπτικό υπόβαθρο ώστε να υπάρξει ένα ευέλικτο τραπεζικό σύστημα που να μπορεί να υποστηρίξει την πραγματική οικονομία. Ο κύριος σκοπός της αναθεώρησης είναι η μείωση της υπερβολικής μεταβλητότητας των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων (RWA). Στο απόγειο της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων μερών έχασε την εμπιστοσύνη του στον δείκτη σταθμισμένου κεφαλαίου των τραπεζών. Η εμπειρική ανάλυση της επιτροπής επεσήμανε επίσης ότι υπάρχουν ανησυχητικές διαφορές στον υπολογισμό των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων από τράπεζες. Οι αναθεωρήσεις των κανονιστικών ρυθμίσεων θα βοηθήσουν στην αποκατάσταση της αξιοπιστίας των υπολογισμών σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων, στη βελτίωση της ευρωστίας και της ευαισθησίας κινδύνου των τυπικών μεθόδων πιστωτικού και επιχειρηματικού κινδύνου, περιορισμού των εσωτερικών μεθόδων και συμπλήρωσης δεικτών μόχλευσης κατώτατου ορίου παραγωγής.

2.6 ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΑΡΜΟΔΙΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η Επιτροπή της Βασιλείας αναμένει από τα κράτη μέλη της να εφαρμόσουν πλήρως τα πρότυπά της. Ως εκ τούτου, επιζητεί να παρακολουθείται η εφαρμογή αυτών των προτύπων σε επίπεδο χωρών για να εξασφαλίσει έγκαιρη, συνεπή και αποτελεσματική εφαρμογή και να προωθούνται ίσοι όροι ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών που λειτουργούν παγκοσμίως (Επιτροπή Βασιλείας, 2018). Με σκοπό να γίνει πιο εύκολη

αυτή η διαδικασία, η επιτροπή ενέκρινε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο εκτίμησης κανονιστικών επιπτώσεων (RCAP), και αυτό το σχέδιο ολοκληρώνει το έργο της επιτροπής σχετικά με την ανάπτυξη προτύπων προληπτικής εποπτείας. Αποτελείται από δύο διαφορετικές αλλά συνδεδεμένες ενότητες, που αφορούν τα βασικά κεφάλαια της Βασιλείας, τα πρότυπα ρευστότητας και μόχλευσης για τις συστημικά σημαντικές τράπεζες (SIB). Τα κράτη μέλη συμπληρώνονται πριν από την αξιολόγηση και επιπλέον υπάρχει τακτική ενημέρωση. Τόσο η μέθοδος όσο και το ερωτηματολόγιο βοηθούν τις ρυθμιστικές αρχές, και άλλους οργανισμούς χρηματοπιστωτικής σταθερότητας να αξιολογήσουν την πρόοδο στην εφαρμογή του πλαισίου της Βασιλείας III εντός των δικαιοδοσιών τους και να εντοπίσουν σημεία βελτίωσης. (Basel Committee, 2018).

Η επιτροπή θα πρέπει επιπλέον να συνεργάζεται με διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για την αποτελεσματική εποπτεία της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ βιομηχανιών και δικαιοδοσιών. Η επιτροπή συνεργάζεται με κάποια ιδρύματα που φιλοξενούνται επίσης από την Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών, όπως το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (FSB), το Συμβούλιο Πληρωμών και Υποδομών Αγοράς (CPMI), η Διεθνής Ένωση Ρυθμιστικών Αρχών Ασφάλισης (IAIS) και η Διεθνής Ένωση για υποχρεωτικές καταθέσεις βοήθειας ασφάλειας (IADI). Άλλη συνεργασία της επιτροπής είναι με οργανισμούς τυποποίησης και συναφείς οργανισμούς, όπως η Ομάδα Εργασίας για την Οικονομική Δράση (FATF) και η Διεθνής Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. (IOSCO) (Basel Committee, 2018).

Η Επιτροπή της Βασιλείας συνεργάζεται στενά με τα δύο μεγαλύτερα δημόσια ιδρύματα δανεισμού στον κόσμο, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και την Παγκόσμια Τράπεζα. Συνεργασία με ρυθμιστικούς και ελεγκτικούς ρυθμιστικούς οργανισμούς και ρυθμιστικούς οργανισμούς τυποποίησης: η επιτροπή είναι μέλος και

παρατηρητής των οργανισμών που είναι υπεύθυνοι για τα λογιστικά και ελεγκτικά πρότυπα και κανονισμούς, συμπεριλαμβανομένου του International Financial Reporting Standards Foundation (IFR Foundation), International Federation Accountants (IFA) και Διεθνές Φόρουμ Ανεξάρτητων Ρυθμιστικών Αρχών (IFIAR) (Επιτροπή Βασιλείας, 2018). Η επιτροπή επιζητά τη συνεργασία μεταξύ των μελών της και άλλων εποπτών τραπεζών. Αποτέλεσμα αυτού είναι η δημιουργία της Συμβουλευτικής Ομάδας της Βασιλείας (BCG), και της Διεθνούς Ομάδας Συνδέσεων (ILG), που δημιουργήθηκε από την επιτροπή ως φόρουμ για να εμβαθυνθεί η δέσμευση προς μη κοινοτικές αρχές, διεθνείς οργανισμούς και περιφερειακές εποπτικές ομάδες τραπεζών. Τέλος, η επιτροπή συμμετέχει και στο διετές Διεθνές Συνέδριο Τραπεζικών Εποπτών και στο Ινστιτούτο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (FSI) (Basel Committee, 2018).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

3.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

Η τραπεζική εποπτεία βασίζει τη θεωρία της στους κινδύνους που μπορεί να πλήξουν τις τράπεζες και την οικονομία. Οι τράπεζες, όπως έχει ήδη αναφερθεί ανωτέρω στο παρόν πόνημα, είναι ενδιάμεσοι οργανισμοί, οι οποίοι χαρακτηρίζονται από αναντιστοιχία ρευστότητας ανάμεσα στα δάνεια που δίνουν και στις καταθέσεις που λαμβάνουν. Όσον αφορά τα περιουσιακά στοιχεία, οι τράπεζες κατέχουν συνήθως μεγάλο αριθμό μακροπρόθεσμων δανείων. Εάν η τράπεζα χρειαστεί να συγκεντρώσει κεφάλαια άμεσα, μπορεί να χρειαστεί να πουλήσει το δάνειο, αλλά επειδή το δάνειο είναι ρευστής αξίας, η τράπεζα θα αναγκαστεί να το πουλήσει με μεγάλη έκπτωση και

κάτω από την κανονική του αξία. Η κεφαλαιακή απαίτηση (γνωστή επίσης ως ρυθμιστικό κεφάλαιο ή δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας) είναι το ποσό κεφαλαίου που χρειάζεται να κατέχουν οι τράπεζες ή άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σύμφωνα με τις απαιτήσεις των χρηματοπιστωτικών ρυθμιστικών οργανισμών τους.

Αυτό συνήθως εκφράζεται ως ποσοστό των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων που θα τηρούνται. Αυτές οι απαιτήσεις διατυπώθηκαν για να διασφαλιστεί ότι τα ιδρύματα αυτά δεν είναι υπερβολικά μοχλευμένα και αφερέγγυα. Η κεφαλαιακή απαίτηση ελέγχει την αναλογία ιδίων κεφαλαίων προς χρέος, καταχωρημένη στον οφειλέτη και ίδια κεφάλαια στον ισολογισμό της εταιρείας. Δεν πρέπει να συγχέονται με τα αποθεματικά για τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων του ισολογισμού των τραπεζών, ιδίως το ποσοστό των περιουσιακών στοιχείων που απαιτείται να έχει στην κατοχή της σε μετρητά ή περιουσιακά στοιχεία υψηλής ρευστότητας.

3.2 ΠΟΙΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ

Ένα σημαντικό κομμάτι του τραπεζικού κανονισμού είναι να υπάρξει η διασφάλιση ότι οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον κλάδο τις διαχειρίζονται προσεκτικά. Ο στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι αυτά τα ιδρύματα διαθέτουν αρκετά κεφάλαια θεσπίζοντας κανόνες για την προστασία των ιδίων των εταιρειών, των πελατών τους, της κυβέρνησης (υπεύθυνης για τα έξοδα ασφάλισης καταθέσεων σε περίπτωση τραπεζικής αποτυχίας) και της οικονομίας. Η Επιτροπή της Βασιλείας όριζε να υπάρχει μια ασφαλής και αποτελεσματικής αγορά και να μπορούν να είναι σε θέση τα πιστωτικά ιδρύματα να αντέξουν τυχόν προβλέψιμα προβλήματα (Επιτροπή Βασιλείας, 2010). Η κύρια διεθνής προσπάθεια διαμόρφωσης κανόνων κεφαλαιακών απαιτήσεων είναι η συμφωνία της Βασιλείας, η οποία εκδόθηκε από την επιτροπή

εποπτείας τραπεζών της Βασιλείας με έδρα την Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών. Αυτό παρέχει ένα πλαίσιο για το πώς πρέπει να υπολογίζεται το κεφάλαιο των τραπεζών. Μετά την δημιουργία του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας της τράπεζας μπορεί να αξιολογηθεί και να προσαρμοστεί. Το 1988, η Επιτροπή αποφάσισε να εισαγάγει ένα σύστημα μέτρησης κεφαλαίου, που συνήθως αναφέρεται ως Βασιλεία I. Τον Ιούνιο του 2004, αυτό το πλαίσιο ονομάστηκε Βασιλεία II. Το 2008, η Βασιλεία II αντικαταστάθηκε από τη Βασιλεία III, η οποία πραγματοποιήθηκε σε φάσεις μεταξύ του 2013 και του 2019 (Επιτροπή Βασιλείας, 2010). Ο λόγος κεφαλαιακών απαιτήσεων είναι το ποσό του κεφαλαίου μιας τράπεζας προς τα σταθμισμένα περιουσιακά της στοιχεία.

Το βάρος καθορίζεται για λόγους ευαισθησίας στον κίνδυνο και ο υπολογισμός του ορίζεται από τη σχετική συμφωνία. Η Βασιλεία II απαιτεί συνολικό λόγο κεφαλαίου τουλάχιστον 8%. Η μέθοδος υπολογισμού του τραπεζικού κεφαλαίου της εποπτικής αρχής κάθε χώρας είναι συνήθως ελαφρώς διαφορετική, με στόχο να ικανοποιήσει τις κοινές ανάγκες εντός της τοπικής νομοθεσίας της. Τα περισσότερα ανεπτυγμένα κράτη υιοθετούν τις Βασιλείες I και II και θέτουν όρια δανείων σε πολλαπλάσια τραπεζικά κεφάλαια που διαβρώνονται από τον ετήσιο πληθωρισμό.

Οι 5 πλευρές (5 Cs αγγλιστί) της πίστωσης - Χαρακτήρας, Ταμειακές Ροές, Ασφάλεια, Προϋποθέσεις και Κεφάλαιο- έχουν αλλάξει και τώρα πια μόνο ένα κριτήριο είναι αυτό που εξετάζεται. Ενώ τα διεθνή πρότυπα τραπεζικού κεφαλαίου θεσπίστηκαν με τη συμφωνία της Βασιλείας I του 1988, η Βασιλεία II έκανε πολύ σημαντικές αλλαγές και στον τρόπο ερμηνείας όσο και στον τρόπο υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων (Basel Committee, 2010). Παραδείγματα εθνικών ρυθμιστικών οργανισμών στις οποίες εφαρμόζεται η Συμφωνία της Βασιλείας είναι το FSA στο Ηνωμένο Βασίλειο, το BaFin στη Γερμανία, το OSFI στον Καναδά και την Banca

d'Italia στην Ιταλία. Στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, οι κύριες ρυθμιστικές υπηρεσίες της Βασιλείας περιλαμβάνουν το Γραφείο του Γενικού Νομικού Επιθεωρητή και την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τα κράτη είχαν εισαγάγει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις βάσει της οδηγίας για την επάρκεια κεφαλαίου CAD1 που εκδόθηκε το 1993 και CAD2 που δημοσιεύθηκε αργότερα το 1998. Στις ΗΠΑ, οι εταιρίες θεματοφυλακής συμμορφώνονται με τις οδηγίες κεφαλαιακών απαιτήσεων με βάση τις κεφαλαιακές τους απαιτήσεις. Διευθυντής του Ομοσπονδιακού Κεντρικού Τραπεζικού Συστήματος (Federal Reserve System - FRB).

Αυτές οι οδηγίες αξιολογούν κυρίως τους δείκτες επάρκειας κεφαλαίου με βάση τον πιστωτικό κίνδυνο που γίνεται αντιληπτός και που σχετίζεται με το ενεργητικό κομμάτι του ισολογισμού και ορισμένα χρηματοοικονομικά ανοίγματα εκτός ισολογισμού, όπως εκκρεμή δάνεια, πιστωτικές επιστολές και νόμισμα πιστωτικής επιστολής. Η απαίτηση μόχλευσης συμπληρώνει τις κατευθυντήριες γραμμές κεφαλαίου βάσει κινδύνου. Σύμφωνα με τον ορισμό του ομοσπονδιακού ρυθμιστικού οργανισμού, για να αποκτήσει επαρκές κεφάλαιο, μια τράπεζα χρειάζεται να έχει σχέση κεφαλαίου Tier 1 τουλάχιστον 4%, λόγο κεφαλαίου Tier 1 και Tier 2 τουλάχιστον 8% και λόγο μόχλευσης το ελάχιστο 4% και δεν υπόκειται σε οδηγίες, εξουσιοδότηση για να διατηρήσει ένα συγκεκριμένο επίπεδο κεφαλαίου. Ωστόσο, για μία σωστή κεφαλαιοποίηση σύμφωνα με τον ορισμό της ομοσπονδιακής ρυθμιστικής υπηρεσίας, μια τράπεζα χαρτοφυλακίου πρέπει να έχει δείκτη κεφαλαίου Tier 1 όχι μόνο 4% αλλά 6%, λόγο κεφαλαίου Tier 1 προς Tier 2 το ελάχιστο 10% και λόγο μόχλευσης το ελάχιστο 5% και δεν υπόκεινται σε οδηγίες ή εξουσιοδότηση ή για να διατηρήσουν ένα συγκεκριμένο επίπεδο κεφαλαίου.

3.3 ΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

3.3.1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ 1

Από την πλευρά των ρυθμιστικών οργανισμών, το κεφάλαιο της κατηγορίας 1 είναι ένας βασικός δείκτης για τη μέτρηση της οικονομικής ισχύος των τραπεζών. Αποτελείται από το λεγόμενο βασικό κεφάλαιο, στο οποίο βρίσκουμε τα κοινά αποθέματα, ενώ άλλες φορές βρίσκουμε μη προνομιούχα και μη σωρευτικά προνομιακά αποθεματικά. Η Επιτροπή της Βασιλείας σημείωσε ότι τα πιστωτικά ιδρύματα χρησιμοποιούν πρωτοπόρα εργαλεία για να αυξήσουν το κεφάλαιο της κατηγορίας 1 εδώ και πολλά χρόνια, και αυτοί οι όροι είναι αυστηρά περιορισμένοι και το μέγιστο δεν μπορεί να υπερβαίνει το 15% του συνολικού κεφαλαίου της κατηγορίας 1. Αυτό το μέρος του κεφαλαίου της κατηγορίας 1 επρόκειτο να καταργηθεί βήμα βήμα με την εφαρμογή του πλαισίου Βασιλείας III. Το κεφάλαιο σε αυτήν την περίπτωση φαίνεται να διαφέρει από τη λογιστική έννοια των ιδίων κεφαλαίων. Τα κεφάλαια Tier 1 και Tier 2 καθορίστηκαν αρχικά στα κεφάλαια του πρωτοκόλλου της Βασιλείας I και παρέμειναν ουσιαστικά αμετάβλητα στην αντικατάσταση του πρωτοκόλλου της Βασιλείας II.

Στην Βασιλεία I, το κεφάλαιο τύπου 1 είναι τουλάχιστον 4%, αλλά οι επενδυτές απαιτούν να έχουν γενικά 10%. Το κεφάλαιο τύπου 1 πρέπει να υπερβαίνει το 150% της ελάχιστης απαίτησης. Ο πρώτος τύπος κεφαλαίου είναι το πηλίκο των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών προς τα συνολικά σταθμισμένα περιουσιακά στοιχεία (RWA). Τα σταθμισμένα περιουσιακά στοιχεία είναι το άθροισμα όλων των περιουσιακών στοιχείων με σταθμισμένο πιστωτικό κίνδυνο που διατηρεί η τράπεζα σύμφωνα με τον τύπο που καθορίζει η εποπτική αρχή (κατά κανόνα πρόκειται για την κεντρική τράπεζα της χώρας). Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία

(BCBS) δίνει τις κατευθυντήριες γραμμές που πρέπει να ακολουθούν οι κεντρικές τράπεζες όταν καθορίζουν τον τύπο στάθμισης του κινδύνου περιουσιακών στοιχείων.

Τα περιουσιακά στοιχεία όπως τα μετρητά έχουν συνήθως μηδενικό βάρος, ενώ ορισμένα δάνεια έχουν βάρος 100% της ονομαστικής αξίας. Η BCBS είναι μέρος της Τράπεζας των Διεθνών Διακανονισμών (BIS). Σύμφωνα με τις οδηγίες της BCBS, τα συνολικά σταθμισμένα περιουσιακά στοιχεία δεν σταματούν στον πιστωτικό κίνδυνο. Περιέχει στοιχεία για τον κίνδυνο αγοράς (συνήθως με βάση την αξία σε κίνδυνο (VAR) και τον λειτουργικό κίνδυνο. Από τη χρηματοπιστωτική κρίση 2007-08, οι κανονισμοί της BCBS για να υπολογιστούν οι συνιστώσες του συνόλου των σταθμισμένων στοιχείων κινδύνου έχουν υποστεί κάποιες αλλαγές. Υπάρχουν δύο συμβάσεις για τον υπολογισμό του Δείκτη Κεφαλαίου Τύπου 1: Δείκτης Συνηθισμένου Κεφαλαίου Τύπου 1 και Δείκτης Συνολικού Κεφαλαίου Τύπου 1. Ο κοινός λόγος θα είναι πάντα μικρότερος ή ίσος με το συνολικό ποσοστό του κεφαλαίου.

3.3.2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ 2

Ο δεύτερος τύπος κεφαλαίων αντιπροσωπεύει το «συμπληρωματικό κεφάλαιο», όπως αδήλωτα αποθεματικά, αποθεματικά αναπροσαρμογής, γενικά αποθεματικά ζημιών, και χρεωστικούς τίτλους μειωμένης εξασφάλισης. Παρά ταύτα, λόγω των διαφορετικών νομικών πλαισίων διαφορετικών νομικών συστημάτων, οι εποπτικές υπηρεσίες των τραπεζών σε διάφορες χώρες έχουν ορισμένο βαθμό διακριτικής ευχέρειας για τον τρόπο υπολογισμού των διαφορετικών χρηματοπιστωτικών μέσων στον υπολογισμό του κεφαλαίου. Σε θεωρητικό πλαίσιο ο σκοπός για να υπάρχει το κεφάλαιο είναι η παροχή προστασίας από τυχαίες απώλειες. Αυτό διαφέρει από την αναμενόμενη ζημία, η οποία καλύπτεται από τις προβλέψεις, τα αποθεματικά και τα κέρδη του οικονομικού έτους.

Το κεφάλαιο τύπου 2 ή το συμπληρωματικό κεφάλαιο περιλαμβάνει ορισμένα κομμάτια των κεφαλαιακών απαιτήσεων των τραπεζών. Αυτή η μορφή τραπεζικού κεφαλαίου συμμορφώνονται αρκετά με τη Συμφωνία της Βασιλείας που εξέδωσε η Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας. Οι εθνικοί ρυθμιστικοί οργανισμοί στις περισσότερες χώρες του κόσμου έχουν εφαρμόσει πρότυπα στην νομοθεσία που έχουν κατά τόπους. Κατά τον υπολογισμό του ρυθμιστικού κεφαλαίου, η βαθμίδα 2 περιορίζεται στο 100% του κεφαλαίου της βαθμίδας 1.

Τα μη καταγεγραμμένα αποθεματικά θεωρούνται αποδεκτά σε περιπτώσεις όπως, τράπεζα να έχει βγάλει κέρδη τα οποία να μην έχουν εμφανιστεί στα κανονικά κέρδη ή τα γενικά αποθεματικά της τράπεζας. Τα αποθεματικά αυτού του τύπου δεν είναι κοινά και πρέπει να γίνουν αποδεκτά από τις εποπτικές αρχές της τράπεζας. Σε πολλές χώρες δεν γίνεται αποδεκτό αυτό το είδος των αποθεματικών ως λογιστική έννοια ή ως νόμιμη μορφή κεφαλαίου.

Το αποθεματικό επανεκτίμησης είναι ένα αποθεματικό που δημιουργείται όταν μια εταιρεία επανεκτιμά κάποιο περιουσιακό της στοιχείο και η αξία του αυξάνεται. Ένα απλό παράδειγμα είναι ότι πριν από έναν αιώνα, μια τράπεζα κατείχε γη και έχτισε την έδρα της και αγόρασε το ακίνητο για 100 \$. Η τρέχουσα αναπροσαρμογή πιθανώς αντικατοπτρίζει μια σημαντική αύξηση της αξίας. Το αυξημένο ποσό θα συμπεριληφθεί στο αποθεματικό αναπροσαρμογής. Τα αποθεματικά πιθανόν να προέρχονται από μια επίσημη αναπροσαρμογή που μεταφέρθηκε στον ισολογισμό του πιστωτικού ιδρύματος ή μπορεί να αυξηθεί ουσιαστικά διατηρώντας τίτλους στον ισολογισμό με ιστορικό κόστος.

Στη Βασιλεία II υπάρχει η υποχρέωση όταν αυτά τα αποθεματικά χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του κεφαλαίου της κατηγορίας 2, η διαφορά μεταξύ του ιστορικού

κόστους και της εύλογης αξίας να είναι μειωμένη κατά 55%. Εάν το αποθεματικό δεν έχει δημιουργηθεί για γνωστή απομείωση, το αποθεματικό μπορεί να συμπεριληφθεί στην κατηγορία Κεφάλαιο 2. Το γενικό όριο προβλέψεων είναι 1,25% του RWA (σταθμισμένα περιουσιακά στοιχεία) των τραπεζών με τη συνήθη μέθοδο. Οι μη κατανεμημένες προνομιούχες μετοχές με αθροιστικά πάγια τέλη είναι υβριδικά μέσα. Το συσσωρευμένο μη κατανεμημένο αποθεματικό προτεραιότητας δεν περιλαμβάνεται στην πρώτη βαθμίδα.

Το χρέος με εγγύηση είναι ένα χρέος που κατατάσσεται χαμηλότερα από τους απλούς καταθέτες σε τράπεζες. Μόνο κεφάλαιο με αρχική λήξη έως πέντε έτη μπορεί να συμπεριληφθεί σε αυτή τη μορφή κεφαλαίου. Πρέπει να έχει κατάλληλες ρυθμίσεις για την απόσβεσή του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : Η ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΤΗΝ ΥΦΗΛΙΟ

4.1 Η ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΣΤΙΣ ΗΠΑ

Μετά την οικονομική κρίση που ξέσπασε λόγω της φούσκας των ακινήτων το 2007, το τραπεζικό σύστημα και η αγορά των ΗΠΑ άρχισαν να ανακάμπτουν και να βελτιώνονται το 2017. Ο νόμος περί απολύσεων και απασχόλησης του 2017. Το συνολικό καθαρό εισόδημα του 2017 που αναφέρθηκε από την BHC στις Ηνωμένες Πολιτείες ήταν 140 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ, το οποίο ήταν υψηλότερο από τα 162 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ του 2016. Το ποσοστό μη κερδοσκοπικού BHC ήταν 2,7%, έναντι 2,3% το 2016. Τα ποσοστά μη κερδοσκοπικού ενεργητικού της BHC αυξήθηκαν στο 12,3% το 2017, από το 3,1% που βρίσκονταν την προηγούμενη χρονιά και προβλέπεται ότι θα είναι 0,26% του μέσου ενεργητικού, το οποίο είναι το ίδιο με

το 2016 και αγγίζει τα ιστορικά χαμηλά. Τα μη εξυπηρετούμενα περιουσιακά στοιχεία δεν σταμάτησαν να μειώνονται, ξεκινώντας από το τέλος του 2016 και μειώθηκαν στο 2,0% των δανείων, εξαιρουμένου του 2,4% των περιουσιακών στοιχείων. Οι κρατικές τράπεζες βελτίωσαν τις επιδόσεις τους από το 2016 έως και τον επόμενο χρόνο.

Στο σύνολό τους, οι τράπεζες-μέλη της κρατικής τράπεζας πέτυχαν κέρδη 27,5 δισεκατομμυρίων αμερικανικών δολαρίων το 2017, αύξηση από 12,7% σε ετήσια βάση σε 24,4 δις. δολάρια ΗΠΑ την αμέσως προηγούμενη χρονιά. Η απόδοση του ενεργητικού (τόσο των περιουσιακών στοιχείων και εκείνη των ιδίων κεφαλαίων) βελτιώθηκε κάθε χρόνο, αν και εξακολουθούν να υστερούν σε επίπεδα πριν από την κρίση σε δύο μέσα. Το ποσοστό των μη κερδοσκοπικών τραπεζών του κράτους δεν είχε κάποια μεταβολή, με το 2,7% των εταιρειών να αναφέρουν ζημία για το συγκεκριμένο έτος. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια μειώθηκαν στο 1,3% το 2017 (Federal Reserve, 2017). Ο λόγος των προβλέψεων προς τα μέσα δάνεια παρέμεινε αμετάβλητος στο 0,28%. Ο συνολικός δείκτης επιχειρηματικών κεφαλαίων των κρατών μελών μειώθηκε ελαφρώς από 14,5% το 2016 σε 14,4% το 2017.

Η Μεταρρύθμιση της Wall Street και η προστασία των καταναλωτών Don Frank Act» (2010) οδηγεί την επιτροπή να αναπτύξει πρότυπα προληπτικής εποπτείας για να προληφθεί ή να μετριαστεί ο κίνδυνος αποσταθεροποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος των ΗΠΑ, τα οποία μπορεί να προκύψουν από μεγάλες οικονομικές δυσκολίες ή αποτυχίες ή συνεχιζόμενα μεγάλης κλίμακας, διασυνδεδεμένα οικονομικά Ιδρύματα. Τον Ιανουάριο του 2017, η επιτροπή ψήφισε έναν τελικό νόμο για την τροποποίηση του κεφαλαιακού σχεδίου της (FED, 2017). Για να προωθηθεί η ασφάλεια και η ορθότητα των τραπεζών η Bank of America έθεσε σε χρήση μια σειρά εποπτικών αρχών και δραστηριοτήτων. Διεξάγει επιπλέον κρατικές εξετάσεις σε τράπεζες μέλη και εκπροσωπεί ξένες τράπεζες στις Ηνωμένες Πολιτείες. (FED, 2017).

Το 2010, η Επιτροπή της Βασιλείας (BCBS) πέρασε την πρώτη σειρά μεταρρυθμίσεων. Το επίκεντρο της πρώτης μεταρρύθμισης ήταν να αλλαχθεί προς το καλύτερο το επίπεδο και η ποιότητα των κεφαλαίων στο οποίο βρίσκονται οι τράπεζες. Η κεφαλαιακή θέση των τραπεζών σε όλο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένων των Ηνωμένων Πολιτειών, έχει βελτιωθεί σημαντικά, γεγονός που έχει αυξήσει σημαντικά την ευελιξία του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η εισαγωγή του δείκτη μόχλευσης κεφαλαίου στο πλαίσιο του παγκόσμιου κεφαλαίου παρέχει αξιόπιστη υποστήριξη για ένα πιθανό σύστημα κεφαλαίου με βάση τον κίνδυνο. Μια συστημικά σημαντική παγκόσμια τράπεζα (G-SIB) πρέπει τώρα να κάνει αύξηση κεφαλαίου βάσει κινδύνου με βάση το προφίλ κινδύνου του συστήματος.

Από το 2017, υπάρχουν 30 G-SIBs, συμπεριλαμβανομένων 8 αμερικανικών τραπεζών. Σύμφωνα με το επίπεδο μέτρησης του G-SIB στο πλαίσιο της Τελικής Μεταρρύθμισης II της Νέας Βασιλείας II, η αύξηση του κεφαλαίου με γνώμονα τον κίνδυνο είναι 100 έως 250 μονάδες βάσης. , Αυτές οι τράπεζες 39 θα υπόκεινται επίσης σε μόχλευση κεφαλαίου με επιπρόσθετα επιτόκια (Federal Reserve, 2017). Μια σημαντική αλλαγή που έφερε η μεταρρύθμιση της Βασιλείας III είναι η εισαγωγή προτύπων ρευστότητας των τραπεζών. Ο δείκτης μέτρησης είναι ο δείκτης κάλυψης ρευστότητας (LCR), ο οποίος διασφαλίζει ότι η τράπεζα έχει επαρκή ρευστότητα για να συγκεντρώσει κεφάλαια εντός 30 ημερών.

4.2 Η ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΕΙΡΗΝΙΚΟ

Στην Ασία απαιτούνται μεγαλύτερες ελάχιστες απαιτήσεις CET 1 από τις ρυθμιστικές αρχές τους. Σε κάποιες περιπτώσεις, μάλιστα, όπως στην Κίνα και την Ιαπωνία, οι μεγαλύτερες τράπεζες καταχωρούνται επίσης ως G-SIB, πράγμα που θέλει να πει ότι

τα κοινά συναλλαγματικά τους αποθέματα κυμαίνονται ανάμεσα στο 1 % και το 3,5 %. Το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας κατηγοριοποίησε ως GSIB εφτά τράπεζες συνολικά εκ των οποίων οι τέσσερις είναι κινέζικες και οι τρεις ιαπωνικές και πρόσθεσαν 1,0% ή 1,5% του πρόσθετου κεφαλαίου. Άλλες ρυθμιστικές αρχές, για παράδειγμα η Αυστραλία και η Σιγκαπούρη ισχύει ότι ή σκοπεύουν να υποβάλουν αίτηση για επιπλέον αποθεματικά κοινών μετοχών από τράπεζες που χαρακτηρίζονται ως D-SIB.

Όπως αναφέρεται στον Davis (2016), υπάρχουν κάποιες χώρες της Ασίας που δεν έχουν ακόμη εφαρμόσει τον κανονισμό της Βασιλείας III. Τέτοιες είναι το Βιετνάμ, το Λάος, η Καμπότζη, η Μιανμάρ, η Σρι Λάνκα και το Μπρουνέι, οι οποίες λειτουργούν ακόμα σύμφωνα με τους κανόνες της Βασιλείας II ή της Βασιλείας I. Ο σχεδιασμός εγγύησης των παιχνιδιών AT1 και Tier 2 διαφέρει επίσης ανά χώρα. Με τη μετατροπή στα ίδια κεφάλαια ως προεπιλεγμένη μέθοδο εγγύησης, η Αυστραλία βρίσκεται σε θέση αρκετά διαφορετική από τις υπόλοιπες χώρες. Εκτός από τη συμπερίληψη ρητρών εγγυήσεων στις συμφωνίες κινητών αξιών AT1 και Tier 2 (οι οποίες ενδέχεται να αμφισβητηθούν στο δικαστήριο), η ύπαρξη της εξουσίας της τραπεζικής εποπτικής αρχής να επιβάλλει εγγυήσεις (οι οποίες μπορούν να επεκταθούν και σε άλλους πιστωτές) είναι ένα σημαντικό ζήτημα τραπεζική εποπτεία (Dai Weiss, 2016). Ως μέρος της εποπτείας κεφαλαίου των τραπεζών, η εμπιστοσύνη στις εγγυήσεις είναι ένα πείραμα που διεξήχθη από ρυθμιστικές αρχές σε πολλές ασιατικές χώρες.

Είναι μια εναλλακτική λύση σε υψηλότερες απαιτήσεις μετοχών. Μπορεί να βοηθήσει στην σωστή επίλυση των προβληματικών τραπεζών, αλλά αυτό που είναι αβέβαιο είναι ότι παρόλο που πολλές ασιατικές κυβερνήσεις αναμένεται να υποστηρίξουν τις ριψοκίνδυνες τράπεζες, οι επενδυτές βλέπουν τη διάσωση ως ένα γεγονός χαμηλής πιθανότητας. Αλλά το σίγουρο είναι ότι εάν η διάσωση αποτύχει, μέρος της ζημίας θα

πέσει στον εγγυητή – καθώς υπάρχουν πολύπλοκα και δύσκολα προβλήματα που έχουν να κάνουν με την αξιολόγηση της εγγύησης, και δεν έχει ληφθεί αρκετή αποζημίωση για να καλυφθεί ο πιθανός αυτός κίνδυνος (Davis, 2016).

4.3 Η ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗΣ

Οι τράπεζες στην Ευρώπη συνεχίζουν να έχουν μια κεφαλαιακή θέση χωρίς προβλήματα αστάθειας και μπορούν έτσι να ενισχύουν τους ισολογισμούς τους. Μετά την κρίση του 2008 έγιναν κάποιες προσπάθειες ανακεφαλαιοποίησης των ευρωπαϊκών τραπεζών. Αυτές έκαναν τον ευρωπαϊκό τραπεζικό κλάδο πιο ανθεκτικό και ισχυρό. Το κεφάλαιο συνεχίζει να αυξάνεται. Τον Ιούνιο του 2017, ο λόγος κεφαλαίου πλήρους απασχόλησης 42 τραπεζών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων μόνο κεφαλαίων υψηλής ποιότητας, ήταν 13,8%, αύξηση 100 μονάδων βάσης από το προηγούμενο έτος και διπλασιάστηκε τον Δεκέμβριο του 2011. Από το 2011, το αρχικό συνολικό έλλειμμα κεφαλαίου ξεπέρασε τα 500 δισ. Ευρώ, κυρίως μέσω της άντλησης νέων κεφαλαίων και της διατήρησης των κερδών. Το κεφάλαιο της κατηγορίας 1 και το συνολικό κεφάλαιο συνέχισαν επίσης να παρουσιάζουν θετικές τάσεις, διπλασιάζοντας τον ίδιο λόγο το 2011.

Το 2017, το έλλειμμα όλων των κατηγοριών κεφαλαίου ήταν σχεδόν μηδενικό για πρώτη φορά. Οι δείκτες ρευστότητας όλων των τραπεζών είναι πάνω από το ελάχιστο επίπεδο. Επιπλέον, το έλλειμμα μόχλευσης και το έλλειμμα NSFR συνέχισαν να μειώνονται στα 2 δισ. Ευρώ και 51 δισ. Ευρώ, αντίστοιχα. Το ποσοστό των υποχρεώσεων καταθέσεων στο σύνολο του ενεργητικού αυξήθηκε από 51,3% σε 53,4% το 2017, το οποίο είναι σύμφωνο με την τάση ανάπτυξης (47,3%) από το 2007, γεγονός που δείχνει ότι οι καταθέσεις εξαρτώνται ολοένα και περισσότερο από πηγές

χρηματοδότησης. Το ποσοστό των τραπεζικών καταθέσεων στο σύνολο των περιουσιακών στοιχείων συνέχισε να αυξάνεται κατά 1,3% και φτάνει στο 38,1% το 2017. Αξίζει να αναφερθεί ότι χώρες με καταθέσεις ίσες ή άνω του 70% των περιουσιακών τους στοιχείων, όπως η Λιθουανία, η Σλοβενία, η Βουλγαρία και η Σλοβακία ήταν και οι χώρες που χρηματοδοτούσαν τα τραπεζικά στοιχεία του τομέα (EBF, 2018).

4.4 Η ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Όπως αναφέρεται σε έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος (2017), γενικά πιστεύεται πως αν και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (ΜΕΔ) θα μειωθούν σημαντικά τα επόμενα 3 ½ χρόνια, τα πιστωτικά ιδρύματα αναμένεται να βρίσκονται σε δυσμενείς συνθήκες. Όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα της άσκησης που περιγράφεται παρακάτω, ακόμη και αν οι πολυμερείς περιβαλλοντικές συμφωνίες διαχειρίζονται πιο ενεργά από αυτές που ορίζονται από τους προαναφερθέντες επιχειρηματικούς στόχους, δεν θα θέσουν σε κίνδυνο τη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Αναλύοντας ξανά, ξεκινώντας από τα στοιχεία του Ιουνίου 2016, ο δείκτης κοινού χρηματιστηρίου τύπου 1 (CET1) απέδειξε ότι με βάση τα δεδομένα του τρίτου τριμήνου του 2016, το ποσοστό επίτευξης επιχειρηματικών στόχων είναι περίπου 17% μέχρι στιγμής.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτό, η ανάλυση ευαισθησίας διεξάγεται για να εξεταστεί ο αντίκτυπος στον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας: και (β) η επέκταση του κόστους πιστωτικού κινδύνου πέρα από τις προσδοκίες των προαναφερθέντων επιχειρηματικών στόχων, που μπορεί να οφείλεται στη διατήρηση υψηλού ποσοστού εισροής νέων δανειοληπτών ή από πολυμερείς πηγές Ζημιές μεγαλύτερες από τις αναμενόμενες που διαχειρίζονται περιβαλλοντικές συμφωνίες. Πιο αναλυτικά, υπό ευνοϊκές συνθήκες,

όπως εκτιμούν οι αναλυτές, ο δείκτης φαίνεται να είναι 20,5%, το οποίο καθορίζει ότι ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης των προβλέψεων κέρδους για τα χρόνια από το 2016 έως το 2019 είναι 8% ενώ το κόστος για τον πιστωτικό κίνδυνο είναι 0,8 %.

Υπό αντίξοες συνθήκες, λαμβάνοντας υπόψη την προβλεπόμενη ετήσια μείωση της κερδοφορίας όλου του τραπεζικού συστήματος κατά -3,4% και του κόστους πιστωτικού κινδύνου 2,3%, ο δείκτης είναι 14,7%. Όσον αφορά τη μέση ετήσια εξέλιξη της κερδοφορίας πριν από την πρόβλεψη, η εκτίμηση των τραπεζών είναι ότι θα είναι περίπου 12%, ενώ το κόστος πιστωτικού κινδύνου είναι 1,3% και τα κέρδη μετά φόρους πρόκειται να βελτιωθούν σημαντικά το 2017. Τα αυξανόμενα κέρδη θα οδηγήσουν τον δείκτη CET1 κατά 20% σχεδόν κατά μέσο όρο το 2019. Σε αυτή την περίπτωση, ο δείκτης CET1 αναμένεται να φτάσει το 19,3% μέχρι τα τέλη του 2019. Η μείωση του ACE κρίνεται απαραίτητη για την αποκατάσταση της πιστωτικής και οικονομικής ανάπτυξης ταυτόχρονα, αλλά ταυτόχρονα διασφαλίζει τη σκοπιμότητα των επιχειρηματικών μοντέλων των ίδιων των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Λαμβάνοντας υπόψη αυτό, τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν θέσει φιλόδοξους επιχειρηματικούς στόχους να μειώσουν σημαντικά τον αριθμό των ΜΕΑ κατά 38% στα επόμενα 3 ½ χρόνια, αλλά δεν αναμένεται να θέσουν σε κίνδυνο τη φερεγγυότητά τους. Ο υψηλός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας της τράπεζας, σε συνδυασμό με υψηλό δείκτη κάλυψης περίπου 49% κατά την ίδια περίοδο, παρέχει ένα αποθεματικό κεφαλαίου για τα πιστωτικά ιδρύματα, το οποίο μπορεί να επιτρέψει αυστηρότερα μέτρα για να μειωθεί το ΜΕΑ εάν κριθεί απαραίτητο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

5.1 ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Τα ίδια κεφάλαια του Ομίλου Πειραιώς καθορίζονται σύμφωνα με το κανονιστικό και εποπτικό πλαίσιο που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης (CRDIV/CRR), με την Οδηγία 2013/36/ΕΕ και τον Κανονισμό (ΕΕ) 575/2013. Το κανονιστικό πλαίσιο απαιτεί από κάθε Τραπεζικό ίδρυμα να έχει ένα μίνιμουμ επίπεδο κανονιστικής δικαιοσύνης που σχετίζεται με το ύψος του αναλαμβανόμενου κινδύνου (Τράπεζα Πειραιώς, 2018).

Το 2017 ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας υπερβαίνει αυτές τις μίνιμουμ απαιτήσεις που ορίζονται κανονιστικά, επιβεβαιώνοντας τα ισχυρά κεφάλαια του ομίλου (Πειραιώς, 2018). Το 2016 η Τράπεζα ολοκλήρωσε το έργο σχετικά με την ενίσχυση των μεθόδων μέτρησης κινδύνου και κεφαλαίου όπως αυτά ορίζονται από τον δεύτερο πυλώνα της Βασιλείας. Η εφαρμογή αυτών των κανόνων περιλαμβάνει την εσωτερική διαδικασία αξιολόγησης της κεφαλαιακής δύναμης (ICAAP) και διαδικασίες για την προσομοίωση ακραίων περιπτώσεων κεφαλαιακής επάρκειας (Τράπεζα Πειραιώς, 2017).

Το 2015 μετά την ολοκλήρωση της συνολικής αξιολόγησης του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM) και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), η Τράπεζα εφάρμοσε με επιτυχία το σχέδιο αύξησης κεφαλαίου. Η ανακεφαλαιοποίηση της τράπεζας επιτεύχθηκε με τη συγκέντρωση 4,6 δισεκατομμυρίων ευρώ, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης των ιδίων κεφαλαίων, της κεφαλαιοποίησης του χρέους πληρωμής σε μετρητά και της συνεισφοράς σε έναν τύπο ομολόγων του ESM

και της υπό όρους έκδοσης μετατρέψιμων ομολόγων από ομόλογα του ΤΧΣ. Επομένως, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας που υπολογίζεται σύμφωνα με το νέο κανονιστικό πλαίσιο «CRD IV» (η εφαρμογή της Βασιλείας III από την ΕΕ) είναι πλέον ίσος με 1 λόγο μετοχικού κεφαλαίου (CET-1) (Τράπεζα Πειραιώς, 2016).

Τον Απρίλιο του 2014, στο πλαίσιο της εφαρμογής του επιχειρηματικού σχεδίου, ο όμιλος ολοκλήρωσε με επιτυχία αύξηση κεφαλαίου 1,75 δισ. Ευρώ, καλύπτοντας τις κεφαλαιακές ανάγκες των Black Rock Solutions και Rothschild που καθορίστηκαν από την άσκηση προσομοίωσης που πραγματοποίησε η Τράπεζα της Ελλάδος και η εταιρεία συμβούλων. Επιπλέον, τον Μάρτιο του 2014, ο όμιλος συγκέντρωσε 500 εκατομμύρια ευρώ μέσω έκδοσης τριετούς ομολόγων και τον Μάιο του ίδιου έτους εξόφλησε όλα τα 750 εκατομμύρια ευρώ προνομιούχων μετοχών που κατείχε στο ελληνικό δημόσιο. Από τα τέλη Δεκεμβρίου 2014, τα κεφάλαια διαχείρισης του διευθυντή του ομίλου ήταν 7 δισεκατομμύρια ευρώ, ενώ το κοινό μετοχικό κεφάλαιο της κατηγορίας I (CET I) ήταν 6,9 δισεκατομμύρια ευρώ, πληρώνοντας το νέο ελάχιστο κανονιστικό όριο (Τράπεζα Πειραιώς, 2015).

Το 2013, ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς απέκτησε ισχυρή κεφαλαιακή βάση, διατήρησε την ικανότητά του να διεξάγει ομαλά τις επιχειρήσεις, προστατεύει τον ισολογισμό του και παρέχει αποτελεσματική χρηματοδότηση για την οικονομία. Στο πλαίσιο της εφαρμογής του επιχειρηματικού σχεδίου, ο όμιλος ολοκλήρωσε αύξηση κεφαλαίου 8,4 δισεκατομμυρίων ευρώ συγκεντρώνοντας κεφάλαια στα τέλη Ιουνίου 2013. Από τα τέλη Δεκεμβρίου 2013, η καθαρή θέση του ομίλου ήταν 8,5 δισεκατομμύρια ευρώ. σύμφωνα με τον νόμο, ορίστηκε ο ελάχιστος δείκτης του βασικού επιπέδου 1 (9 βασικό επίπεδο 1) και ο νόμος της εκτελεστικής επιτροπής 36/23.12.2013 ακύρωσε το εκπιπτόμενο αναβαλλόμενο φορολογικό απόθεμα που υπερβαίνει το 20% των βασικών ιδίων κεφαλαίων. Ο υπολογισμός των βασικών

μετοχών στο τέλος του ίδιου έτους πληροί τις ελάχιστες απαιτήσεις του νέου κανονισμού.

Καθώς ο Όμιλος Πειραιώς εξαγόρασε την Millennium Bank αλλά και την πρώην Αγροτική Τράπεζα, η αρνητική υπεραξία ποσού €3,8 δισ. από την απόκτηση αυτών ενίσχυσε τα εποπτικά ίδια κεφάλαια του Ομίλου εκείνη τη χρονιά. Έτσι, η εξαγορά των άλλων τραπεζών στο ενεργητικό του Ομίλου οδήγησε σε ανάλογη αύξηση του σταθμισμένου ενεργητικού (Τράπεζα Πειραιώς, 2013).

Το 2012 ο δείκτης TIER 1 βρίσκεται στο 9% μετά από την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών (Τράπεζα Πειραιώς, 2012).

Στις 28 Μαΐου 2012, το Ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF) παρείχε προκαταβολή 4,7 δισεκατομμυρίων ευρώ για τη συμμετοχή του στην επερχόμενη Τράπεζα Πειραιώς ΑΜΚ, αυξάνοντας έτσι το συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας του ομίλου στο 8,7 %. Η κεφαλαιακή αναδιάρθρωση του ελληνικού τραπεζικού κλάδου θα έπρεπε να ολοκληρωθεί μέχρι τα τέλη Σεπτεμβρίου 2012, έτσι ώστε ο δείκτης βασικών ιδίων κεφαλαίων του ελληνικού τραπεζικού ομίλου να φτάσει στις 9 Σεπτεμβρίου 2012 και 10% τον Ιούνιο του 2013 (Πειραιώς, 2011).

Στο τέλος του 2009, ο δείκτης συνολικής κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου και ο δείκτης βασικής κεφαλαιακής επάρκειας ήταν 9,8% και 9,1%, αντίστοιχα.

Ταυτόχρονα, αρκετά μέτρα ελήφθησαν για την αναβάθμιση της ποιότητας των 47 τεχνικών υποδομών του για την υλοποίηση του έργου της Βασιλείας με τον πληρέστερο και ταχύτερο τρόπο (Πειραιώς, 2010).

Το 2008 και με την ολοκλήρωση της αύξησης κεφαλαίου κατά 370 εκατ. Ευρώ, εκδόθηκαν προνομιούχες μετοχές για τη στήριξη της ελληνικής χώρας και την

ενίσχυση της οικονομικής ρευστότητας σύμφωνα με το νόμο. ήταν 10,9%, ο δείκτης πρώτου επιπέδου 8,9% (Πειραιώς, 2009)

5.2 Η ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

2017: Ο δείκτης της κοινής μετοχής είναι ο ίδιος δείκτης με τους άλλους δείκτες, ο οποίος είναι υψηλότερος από το 12,8%, ποσοστό που καθορίστηκε από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, 2018).

2016: Λόγω της αποπληρωμής μετατρέψιμων ομολόγων αξίας 2,09 εκατ. Ευρώ στα τέλη του 2016, ο δείκτης κοινών μετοχών υποχώρησε (Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, 2017).

2015: Η τράπεζα εντάχθηκε στο σχέδιο κεφαλαιακού σχεδίου, ελπίζοντας να τονώσει τον δείκτη κοινής μετοχής και να αυξήσει το κεφάλαιο της στο τέλος του έτους (Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, 2016).

2014: Όσον αφορά τον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας αφού η τράπεζα ολοκλήρωσε με επιτυχία τις δύο αυξήσεις κεφαλαίου 9,8 δισεκατομμύρια ευρώ το 2013 και 2,5 δισεκατομμύρια ευρώ το 2014, η CET 1 ήταν 13,6%, ανεξάρτητα από την επίδραση των κανονισμών L4301/2014 στους αναβαλλόμενους φόρους (Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, 2015).

2013: Λόγω της ολοκλήρωσης της αναδιάρθρωσης κεφαλαίου και συγκεκριμένων ενεργειών που σχετίζονται με θυγατρικές εντός του ομίλου, ο δείκτης CET 1 αυξήθηκε κατά 2,5% σε σύγκριση με το 2012 (Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, 2014). 2012: Ο συνολικός δείκτης κεφαλαίου ήταν μικρότερος από 8%, αλλά συμπεριλαμβανομένης

της αύξησης κεφαλαίου που θα πραγματοποιηθεί το επόμενο έτος, καταγράφηκε ως 9% (Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, 2013).

2011: Πρόκειται για την τρίτη συνεχόμενη χρόνια της κρίσης, στην οποία βρίσκουμε εκπτώσεις ομολόγων (RSI) (Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, 2012).

2010: Οι δείκτες αυτού του έτους βρίσκονται σε ευνοϊκό επίπεδο, αλλά το 2011, όπως είδαμε παραπάνω, έπεσαν κατακόρυφα. Την ίδια χρονιά, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος αύξησε τα Ίδια Κεφάλαιά της κατά 1,8 δισ. ευρώ σε μετρητά (Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, 2011).

2009: Οι δείκτες των κεφαλαίων βρίσκονται σε υψηλότερη θέση σε σχέση με εκείνους του 2008 και μάλιστα είναι μεγαλύτεροι από τα επιτρεπτά όρια καθιστώντας έτσι την Εθνική Τράπεζα ως αξιόπιστο ίδρυμα. (Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, 2010). 2008: αν και οι δείκτες αυτή τη χρονιά είναι αρκετά χαμηλοί, ωστόσο ήταν καλύτεροι από εκείνους που εμφανίστηκαν το 2011 (Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, 2009).

5.3 ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ALPHA BANK

2017: Ισχυρή κεφαλαιακή βάση, με δείκτη κοινού κεφαλαίου Κατηγορίας 1 (CET1) 18,3%. Το σύνολο των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων είναι 7,8 δισ. Ευρώ (Alpha Bank, 2018).

2016: Μετά την αναδιοργάνωση κεφαλαίου τον Νοέμβριο του 2015 που στέφθηκε με επιτυχία, ο Όμιλος διαθέτει πια επαρκή κεφάλαια που είναι υψηλής ποιότητας και έτσι μπορεί να καλύψει τους κινδύνους που έχει αναλάβει στις τριετείς βασικές και δυσμενείς συνθήκες. Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας είναι περίπου 17% (Alpha Bank, 2017).

2015: Η χαμηλότερη αναπροσαρμογή των μεταβιβάσεων μεταξύ ελληνικών τραπεζών καταγράφηκε στον ποιοτικό έλεγχο του ενεργητικού του και ο αντίκτυπος μόνο στον δείκτη CET1 ήταν 3,1% ή 1,7 δισ. Ευρώ.

2014: Η προσαρμογή της Alpha Bank ήταν η χαμηλότερη μεταξύ των ελληνικών τραπεζών και ο αντίκτυπος μετά τον φόρο στα κοινά ίδια κεφάλαια ήταν μόνο 1,8% ή 942 εκατομμύρια ευρώ. Ταυτόχρονα, μετά τον έλεγχο, η εκτιμώμενη προσαρμογή της έκθεσης σε κακό κίνδυνο ("NPE") περιορίζεται στο 10% περίπου του υπόλοιπου NPE προς εξέταση. Ο Όμιλος εξέτασε τις συστάσεις και τα αποτελέσματα του ελέγχου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κατά τον υπολογισμό της απομείωσης και πίστευε ότι τα ευρήματα κατά τον έλεγχο είχαν επιλυθεί πλήρως. Συγκεκριμένα, αναγνωρίστηκε από τον Όμιλο το 2014 σαν ποσό ζημιών απομείωσης μόνο 1,85 δισ. Ευρώ, ενώ το αποτέλεσμα του ελέγχου ήταν 1,1 δισ. Ευρώ.

Σύμφωνα με τις υποθέσεις του σεναρίου αναφοράς, λαμβάνοντας υπόψη την αύξηση των ιδίων κεφαλαίων τον Μάρτιο του 2014, η Alpha Bank κατατάχθηκε μεταξύ των σημαντικότερων ευρωπαϊκών τραπεζών στα αποτελέσματα της συνολικής αξιολόγησης το 2016, με κοινό δείκτη ιδίων κεφαλαίων 14,3%, και επακόλουθη αποπληρωμή της ελληνικής εθνικές μετοχές προτεραιότητας (Alpha Bank, 2015).

2013: Στις 2 Ιανουαρίου 2013, σύμφωνα με τη σχετική συμφωνία που υπέγραψαν τα δύο μέρη στις 16 Οκτωβρίου 2012, και αφού έλαβε όλες τις απαραίτητες κανονιστικές εγκρίσεις, η Crédit Agricole ολοκλήρωσε τη μεταφορά ολόκληρου του μετοχικού κεφαλαίου της Εμπορικής Τράπεζας. Εκείνη την ημέρα, ο όμιλος απέκτησε τον έλεγχο της Εμπορικής Τράπεζας. Στις 21 Μαρτίου 2013, υπογράφηκε σχέδιο συμφωνίας συγχώνευσης ανάμεσα στην Alpha Bank και την Εμπορική Τράπεζα και η δεύτερη απορροφήθηκε από την πρώτη.

Η διαδικασία συγχώνευσης ολοκληρώθηκε στις 28 Ιουνίου 2013 και το αποτέλεσμα ήταν η μεταφορά των καθαρών περιουσιακών στοιχείων που απορροφήθηκαν από την Alpha Bank. Στις 31 Δεκεμβρίου 2013, ο δείκτης κεφαλαίου των 57 κοινών μετοχών πρώτης κατηγορίας του Ομίλου ήταν 14,6%, προσαρμοσμένος κατά 16,6% μετά την αύξηση κεφαλαίου κατά 1,2 δισ. Ευρώ και την πλήρη εξαγορά των ελληνικών εθνικών προνομιούχων μετοχών ύψους 940 εκατ. Ευρώ (Alpha Bank, 2014).

2012: Όσον αφορά τα πρότυπα της Βασιλείας, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας της τράπεζας βρίσκεται σε μια κρίσιμη καμπή. Η θωράκιση της ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών βοήθησε την Alpha να διατηρήσει περίπου την ίδια κατάσταση με τον προηγούμενο χρόνο (Alpha Bank, 2013).

2011: Η Alpha διαχειρίστηκε και διπλασίασε τους δείκτες που ελέγξαμε πάνω από το έτος αφού λάβαμε υποστήριξη μέσω του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας 1,9 δισ. Ευρώ (FSF). Αυτό καθιστά την τράπεζα αξιόπιστη και συμβατή με τα πρότυπα της Βασιλείας (Alpha Bank, 2012).

2010: Οι δείκτες παραμένουν εντός ευνοϊκών επιπέδων και ορίων, αλλά δεν έχουμε τρόπο να γνωρίζουμε πώς θα συμπεριφέρονται υπό δυσμενείς οικονομικές συνθήκες (Alpha Bank, 2011).

2009: Ο δείκτης που προκύπτει (δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας και κεφαλαιακής επάρκειας) είναι πολύ υψηλότερος από το ελάχιστο επίπεδο που απαιτείται από την Πράξη Διοικητή της Ελληνικής Τράπεζας, επιτρέποντας στην τράπεζα να ασκεί δραστηριότητες τα επόμενα χρόνια και να αντιμετωπίζει πιθανές προκλήσεις στο δυσμενές χρηματοπιστωτικό περιβάλλον (Alpha Bank, 2010 έτος).

2008: Ο δείκτης βρίσκεται σε ευνοϊκό επίπεδο και πληροί τις απαιτήσεις της Βασιλείας Π.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σύμφωνα με την απόφαση SREP του 2017, από την 1η Ιανουαρίου 2018, τα τραπεζικά ιδρύματα υποχρεούνται να διατηρούν δείκτη κοινού μετοχικού κεφαλαίου κατηγορίας 1 (CET 1) τουλάχιστον 9,375% και συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας τουλάχιστον σε ατομικό επίπεδο 12,875%. Εκτός από τις προαναφερθείσες ελάχιστες απαιτήσεις που αφορούν στην κεφαλαιακή επάρκεια, stress tests γίνονται συχνά στα πιστωτικά ιδρύματα. Αυτά είναι τα διαφορετικά σενάρια στα οποία μπορεί να βρεθεί η οικονομία και η θέση των πιστωτικών ιδρυμάτων σε αυτά τα σενάρια. Το stress test έδειξε ότι ακόμη και κάτω από τις πιο δυσμενείς συνθήκες, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας των εγχώριων τραπεζών ξεπέρασε το 5,9%.

Πιο συγκεκριμένα: Η Alpha Bank είχε την καλύτερη επίδοση μεταξύ των ελληνικών τραπεζών και ολοκλήρωσε τη δραστηριότητα αυτή με δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας 20,37% στο βασικό σενάριο και 9,69% στο δυσμενές σενάριο. Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας των ευρωπαϊκών τραπεζών είναι 16,56% υπό βασικές συνθήκες και 6,75% υπό δυσμενείς συνθήκες. Η Εθνική Τράπεζα είναι 15,99% υπό βασικές συνθήκες και 6,92% υπό δυσμενείς συνθήκες, ενώ η Τράπεζα Πειραιώς βρίσκεται υπό βασικές συνθήκες στο 14,52% και στο 5,9% υπό δυσμενείς συνθήκες. Σύμφωνα με στοιχεία του εποπτικού οργανισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, υπό αντίξοες συνθήκες, οι συνολικές ζημιές κεφαλαίου των τεσσάρων τραπεζών ανήλθαν σε 15,5 δισ. Ευρώ. Όπως διευκρίνισε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στην ανακοίνωσή της, η συγκεκριμένη άσκηση προσομοίωσης πίεσης δεν περιλαμβάνει ένα αποδεκτό όριο

για κεφάλαιο υπό αντίξοες συνθήκες. Επομένως, το τεστ δεν δείχνει την «επιτυχία ή αποτυχία» της τράπεζας.

Ο σκοπός της Βασιλείας III είναι να παρέχει προστασία στις τράπεζες ακόμη και υπό αντίξοες συνθήκες και να μην κλονιστεί από νέες κρίσεις. Μια αναπόφευκτη κρίση, αλλά κάθε πιστωτικό ίδρυμα μπορεί να λειτουργήσει ως μεσολαβητής των επιχειρήσεων και της οικονομίας για να ελαχιστοποιήσει τις απώλειες όσο το δυνατόν περισσότερο. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση της Κεντρικής Τράπεζας της Ελλάδος, οι κύριοι λόγοι για τις διακυμάνσεις του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας των τεσσάρων συστημικών τραπεζών από το 2008 έως το 2017 είναι οι εξής. Συγκεκριμένα, για το 2017, τα σταθμισμένα περιουσιακά στοιχεία μειώθηκαν κατά 4,1% αν συγκριθούν με εκείνα του 2016, κυρίως λόγω της συνεχούς αύξησης της μόχλευσης περιουσιακών στοιχείων και της αύξησης του σχηματισμού αποθεματικών πιστωτικού κινδύνου. Παρόμοιο ποσοστό μείωσης παρατηρήθηκε στα εποπτικά κεφάλαια, οπότε ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητος.

Σε σύγκριση με το 2016, ο δείκτης μόχλευσης του Ομίλου Ελληνικής Τράπεζας βελτιώθηκε το 2017 λόγω της σημαντικής μείωσης της συνολικής έκθεσης που λαμβάνεται υπόψη κατά τον υπολογισμό του δείκτη μόχλευσης (μείωση 13,2%) σε σύγκριση με τη μικρή μείωση του κεφαλαίου της κατηγορίας 1 (ΤτΕ, 2018). 2016: Η βελτίωση του δείκτη επάρκειας κεφαλαίου οφείλεται σε απότομη μείωση 10,4% στα σταθμισμένα περιουσιακά στοιχεία στα μέσα του 2016 αν συγκριθεί με τον Δεκέμβριο του περασμένου έτους, και μείωση στα σταθμισμένα περιουσιακά στοιχεία του πιστωτικού κινδύνου, η οποία συνέβαλε σημαντικά, αντιπροσωπεύοντας το 8% του συνολικού σταθμισμένου ο λόγος μείωση αυτή των πωλήσεων της θυγατρικής της ΕΤΕ στην Τουρκία ο σχηματισμός πιστωτικού κινδύνου (ΤτΕ, 2017) 2015: Σύμφωνα με τα

αποτελέσματα της συνολικής εκτίμησης, 5,2 δισεκατομμύρια των κεφαλαιακών απαιτήσεων στο βασικό σενάριο, και στο δυσμενές σενάριο 15,4 δισ. ευρώ.

Οι τέσσερις μεγάλες τράπεζες κάλυψαν τις ανάγκες των ιδιωτών επενδυτών για το βασικό σενάριο, και μάλιστα δύο από αυτές κάλυψαν πλήρως τις ανάγκες των ιδιωτών και τα δυσμενή σενάρια. Το ΤΧΣ επένδυσε 5,4 δισεκατομμύρια ευρώ, πολύ χαμηλότερα από τα αρχικά προγραμματισμένα 25 δισεκατομμύρια ευρώ για την αντιμετώπιση της δυσμενούς κατάστασης των δύο μεγάλων τραπεζών. Για τους παραπάνω λόγους, οι 65 δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας το 2015 βελτιώθηκαν σημαντικά σε σύγκριση με το 2014 (ΤτΕ, 2016). 2014: Ειδικά όταν κοινοποιήθηκαν τα αποτελέσματα του stress test της Ελληνικής Τράπεζας τον Μάρτιο του 2014, οι τέσσερις συστημικές τράπεζες αύξησαν το κεφάλαιό τους κατά 8 ευρώ σε δύο μήνες, φέρνοντας περισσότερους ιδιώτες επενδυτές.

Αυτά τα κεφάλαια πληρούσαν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις που καθορίστηκαν από την άσκηση προσομοίωσης (6,4 δισεκατομμύρια ευρώ στο βασικό σενάριο, 9,4 δισεκατομμύρια στο ασθενές σενάριο, Ιούνιο έως Δεκέμβριο 2013). Στο τέλος του πρώτου εξαμήνου του 2013, οι τράπεζες του ελληνικού δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας ανέκαμψαν.

Το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ήταν πια ο πιο σημαντικός μέτοχος των τεσσάρων συστημικών τραπεζών, διατηρώντας παράλληλα αποθεματικό ασφαλείας με πάνω από 8 δισεκατομμύρια ευρώ, ποσό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε καταστάσεις όπου οι τράπεζες πρέπει να πραγματοποιήσουν περαιτέρω κεφαλαιακά τεστ αντοχής. Μια άλλη θετική εξέλιξη είναι η βελτίωση της ποιότητας των κεφαλαίων. Σε σύγκριση με το 2008, αυτά τα κεφάλαια αποτελούνται σχεδόν εξ ολοκλήρου από βασικές μετοχές, όταν οι συμπληρωματικές μετοχές αντιπροσώπευαν το 1/5 του συνολικού

κεφαλαίου (ΤτΕ, 2013). 2012: Τον Μάιο του έτους αυτού, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις των εμπορικών πιστωτικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα έφτασαν να εκτιμώνται στα 40,5 δισ. Ευρώ, από τα οποία τα 27,5 αντιστοιχούσαν στις τέσσερις συστημικές τράπεζες.

Το 2012, λόγω της αύξησης του επιτοκίου καταθέσεων λιανικής της χρηματοδότησης της ελληνικής τράπεζας εκείνο το έτος, της μείωσης των τραπεζικών δραστηριοτήτων και της αύξησης του κόστους ρευστότητας, τα καθαρά έσοδα από τόκους και προμήθειες μειώθηκαν απότομα (ΤτΕ, 2012). 2011: Τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα που αποκλείστηκαν από τη διεθνή αγορά μείωσαν τη βάση καταθέσεων τους στα 63,6 δισεκατομμύρια ευρώ μεταξύ 2010 και 2011, αναδιοργανώνοντας τα περιουσιακά τους στοιχεία για να επιλύσουν εν μέρει το σοβαρό πρόβλημα της ανεπαρκούς ρευστότητας και, στο πλαίσιο αυτό, να μειώσουν τους μη κατοίκους. Πρώτον, εκκαθάρισαν ομόλογα νοικοκυριών (8,3 δισ. Ευρώ) και δεύτερον, πάγωσαν (7,5 δισ. Ευρώ) καταθέσεις σε πιστωτικά ιδρύματα του εξωτερικού (κυρίως τα υποκαταστήματά τους στο εξωτερικό).

Το 2009, ο αριθμός και η ποιότητα των τραπεζικών ρυθμιστικών δικαιωμάτων και συμφερόντων βελτιώθηκαν σημαντικά, γεγονός που αντικατοπτρίζεται στον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας και τον δείκτη βασικού κεφαλαίου. Η κεφαλαιακή συνεισφορά στην έκδοση μεταχειρισμένων μετοχών σύμφωνα με το νόμο αριθ. για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου. διανομής μερίσματος. Επιπλέον, το επίπεδο μεταβλητότητας μειώθηκε σημαντικά στο τέλος του 2009 και εξακολουθεί να είναι σημαντικά χαμηλότερο από τις μεγάλες τράπεζες στη ζώνη του ευρώ. (ΤτΕ, 2009). 2008: Καθώς τα νέα μέτρα έχουν ήδη αρχίσει να αξιοποιούνται από τις τράπεζες περιμένουμε να ενδυναμωθεί ακόμα περισσότερο η ρευστότητα και η κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών. Αυτό με τη σειρά του θα αμβλύνει όποιες πιέσεις υπάρχουν σχετικές με τα επιτόκια καταθέσεων και δανεισμού και θα διευκολύνει έτσι τα τις τράπεζες να δίνουν δάνεια σε επιχειρήσεις και ιδιώτες.

Ως εκ τούτου, η πιστή εφαρμογή των νομικών κανόνων, σε συνδυασμό με την εφαρμογή των αντίστοιχων κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, αναμένεται να μειώσει τον αντίκτυπο που είχε η κρίση στην πραγματική οικονομία και να συμβάλει στη σταθεροποίηση του τραπεζικού συστήματος. Ευρώπη (2008). Μετά την επιτυχή αναδιάρθρωση κεφαλαίου το 2015, η συμμετοχή ιδιωτικών επενδυτών αυξήθηκε και η Τράπεζα της Ελλάδος βελτίωσε τον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας. Μάλιστα, κατά τη διάρκεια του 2016, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας των ελληνικών τραπεζών αυξήθηκε λόγω της ανάκαμψης της κερδοφορίας τους και της μείωσης των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων.

Γενικά πιστεύεται ότι η παγκοσμιοποίηση της αγοράς και η εισαγωγή νέων χρηματοπιστωτικών μέσων έχουν μετατρέψει τον τραπεζικό κλάδο σε μια σύνθετη διαδικασία αυξανόμενων κινδύνων. Ο ελληνικός τραπεζικός κλάδος επηρεάζεται από την ελληνική δημοσιονομική πολιτική, διότι η ελληνική κρίση ξέσπασε όχι στις τράπεζες αλλά στην κυβέρνηση. Ο λόγος είναι ότι συσσωρεύτηκαν μεγάλα ποσά χρέους ταυτόχρονα και στη συνέχεια εισήχθησαν σε αυτά μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Η κρίση ανέδειξε τα προβλήματα διαχείρισης κινδύνου και την πιστοληπτική ικανότητα των δανειοληπτών κατά τη διάρκεια της κρίσης, είτε πρόκειται για οικογένεια, είτε για φυσικό πρόσωπο είτε για πολιτικό κόμμα. Ως εκ τούτου, είναι καλύτερο να συνδυάσετε την προαναφερθείσα ανάλυση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και τον αντίκτυπό τους στην επάρκεια κεφαλαίου των τραπεζών σε μελλοντική έρευνα, η οποία θα οδηγήσει σε πτώχευση και αναδιοργάνωση των τραπεζών.

Βιβλιογραφία

- Alexander K., 2001, «The Role of a Global Supervisor for international financial markets», Journal of financial crime, 8 (3), pp. 234-247
- Alpha Bank, 2009 - 2018, « Οικονομικό Δελτίο – Οικονομικές Καταστάσεις»
- Αντώνης Γεωργόπουλος, 2017, «Τραπεζική Ανάλυση και Χρηματοδότηση», ΑΕΙ Πατρών, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων
- Απόστολος Γ. Χριστόπουλος, Ιωάννης Γ. Ντόκας, 2012, «Θέματα Τραπεζικής και Χρηματοοικονομικής Θεωρίας» (1η έκδοση), Εκδόσεις Κριτική ΑΕ, Αθήνα
- Basel Committee on Banking Supervision «Principles for the Management of Credit Risk», Consultative paper issued 30 November 1999
- Basel Committee on Banking Supervision, 2010, «Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems»
- Basel Committee on Banking Supervision, 2018, « History of the Basel Committee»

Brookings-Financial Crisis" (PDF). Archived from the original (PDF) on June 2, 2010. Retrieved May
- Gattani V, 21/05/2014, «What are Basel 1, 2 and 3 norms? What are the basic differences between these norms? », quora.com
- Γαλιάτσος Κώστας, 1994, « Διεθνείς Κεφαλαιαγορές και Χρηματιστήριο», Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα
- Γκόρτσος Χ, 2011, «Βασιλεία III: Η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος», Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, 5η Έκδοση
- Δότσα Β., 2015, «Τα κανονιστικά πλαίσια των συνθηκών της Βασιλείας και η Τραπεζική κρίση στις ελληνικές τράπεζες», Λευκωσία
- Murphy E. Antoin, March 1978, «MONEY IN AN ECONOMY WITHOUT BANKS: THE CASE OF IRELAND»
- Εθνικής Τράπεζα της Ελλάδος, 2009-2018, « Οικονομικό Δελτίο – Οικονομικές Καταστάσεις»

- Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2017, «Στοιχεία Τεκμηρίωσης Σχετικά με τη Λειτουργία του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος», Αθήνα
- Erol et al, 2011, Management measures to be taken for the enterprises in difficulty during times of global crisis: an empirical study. Published by Elsevier, Procedia Social and Behavioral Sciences 24., pp.16-32
- Eurobank, 2009-2018, «Οικονομικό Δελτίο – Οικονομικές Καταστάσεις»
- European Banking Federation (EBF), 2018, «Banking in Europe: EBF Facts & Figures»
- Ευρωπαϊκή κοινοτική οδηγία, 1993, CAD 1
- Ευρωπαϊκή κοινοτική οδηγία, 1998, CAD 2
- Henry Penikas, 2014, «History of banking regulation as developed by the Basel committee on banking supervision in 1974 – 2014 (BRIEF OVERVIEW)»
- <http://www.skai.gr/news/finance/article/372793/perasan-ta-stress-tests-oles-oitrapezes/>
- https://www.hba.gr/UplDocs/HBA_GreekBankingSystem_January2017F2n.pdf
- Kevin Davis, November 2016, «Basel Bail-In Capital Requirements: Challenges for Asia», Department of Finance, University of Melbourne and Australian Centre of Financial Studies and Monash University
- Mark J. Flannery, 2010, No Pain, No Gain? Effecting Market Discipline via “Reverse Convertible Debentures”, Graduate School of Business Administration University of Florida (IMF)
- Μιχαλόπουλος Γ, 2011, «Χρηματοδότηση των ελληνικών τραπεζών στη διάρκεια της κρίσης», Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, 5η Έκδοση
- Rajan, R., 2010, «Fault lines: how hidden fractures still threaten the world economy», Princeton University Press, Princeton
- Σαπουντζογλου & Πεντότης, 2009, «Τραπεζική οικονομική», Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα
- Stijn Claessens & M. Ayhan Kose, January 2013, «Financial Crises: Explanations, Types, and Implications», International Monetary Fund
- Συριόπουλος Κ., 2008, «Στρατηγική Τραπεζών-Διαχείριση Τραπεζικού Κινδύνου», Τόμος Α΄, Πάτρα (Β΄ έκδοση), ΕΑΠ
- Τράπεζα Πειραιώς, 2009-2018, « Οικονομικό Δελτίο – Οικονομικές Καταστάσεις»

- Τράπεζα της Ελλάδος, 2017, « Οικονομικό Δελτίο 2017»
- Τράπεζα της Ελλάδος, 2014 - 2018, «Επισκόπηση Ελληνικού Χρηματοπιστωτικού Συστήματος»
- Τράπεζα της Ελλάδος, 2013, «Έκθεση του Διοικητή για το οικονομικό έτος 2013»
- Τράπεζα της Ελλάδος, 2012, «Έκθεση του Διοικητή για το οικονομικό έτος 2012»
- Τράπεζα της Ελλάδος, 2011, «Έκθεση του Διοικητή για το οικονομικό έτος 2011»
- Τράπεζα της Ελλάδος, 2010, «Έκθεση του Διοικητή για το οικονομικό έτος 2010»
- Τράπεζα της Ελλάδος, 2009, «Έκθεση του Διοικητή για το οικονομικό έτος 2009»
- Τράπεζα της Ελλάδος, 2008, «Έκθεση του Διοικητή για το οικονομικό έτος 2008»
- Χαρδούβελης & Χ. Β. Γκόρτσος , «Η διεθνής κρίση στην ευρωζώνη και το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα» (1η έκδοση, σσ.521-539), Ελληνική Ένωση Τραπεζών, Αθήνα